

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra anglistiky

Diplomová práce

Výuka slovní zásoby pomocí interaktivní tabule

Teaching vocabulary through the interactive whiteboard

Autorka:

Zuzana Butorová, ČJ-AJ/ZŠ

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Lucie Betáková, MA, Ph.D.

České Budějovice 2010

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Výuka slovní zásoby pomocí interaktivní tabule vypracovala samostatně s použitím pramenů uvedených v bibliografii.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích 20. dubna 2010

.....

Děkuji paní PhDr. Lucii Betákové, M.A., Ph.D., vedoucí diplomové práce, za její odbornou pomoc a konzultace při psaní mé diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat vedení ZŠ Okříšky za poskytnutí Školního vzdělávacího programu.

Anotace

Cílem této diplomové práce je připravit a prakticky vyzkoušet prezentaci a následné procvičení slovní zásoby pomocí interaktivní tabule.

Témata slovní zásoby vychází z RVP a jsou určena pro 6. ročník ZŠ.

Jako základní používaná učebnice je Way to Win 6, která právě z RVP vychází. Na základě nastudované odborné literatury jsem připravila metodicky správné prezentace, které se týkají jak významu, tak mluvené a psané formy, a procvičovací aktivity jednotlivých tematických celků, díky kterým budou žáci schopni novou slovní zásobu použít aktivně.

Abstract

The aim of this diploma thesis is to prepare and try to present and practise vocabulary in practice using an interactive whiteboard. Vocabulary topics are based on RVP (FEP) and designed for 6th grade of elementary school.

A textbook Way to Win 6 is used as a source and basic material for the topics. This textbook comes precisely from RVP (FEP). I have prepared presentations and practices on the basis of professional literature which are methodically correct. These presentations and practices are connected with a meaning and a spoken and written form of each word. Pupils will be able to use this vocabulary actively after practising.

Obsah

1.	Úvod	8
2.	Teoretická část	10
2. 1.	Slovní zásoba	10
2. 2.	Interaktivní tabule	12
2. 3.	Rámcově vzdělávací program (RVP) a Školní vzdělávací program (ŠVP)	16
2. 4.	Prezentace slovní zásoby	20
2. 5.	Procvičování slovní zásoby	27
3.	Praktická část	37
3. 1.	Clothes (Oblečení)	39
3. 1. 1.	Prezentace slovní zásoby	39
3. 1. 2.	Procvičování slovní zásoby	41
3. 1. 3.	Příprava vyučovací hodiny	51
3. 1. 4.	Zhodnocení odučených hodin spojených se slovní zásobou Clothes (Oblečení)	54
3. 2.	Food and Drinks (Jídlo a pití)	55
3. 2. 1.	Prezentace slovní zásoby	55
3. 2. 2.	Procvičování slovní zásoby	57
3. 2. 3.	Příprava vyučovací hodiny	65
3. 2. 4.	Zhodnocení odučených hodin spojených se slovní zásobou Food and Drinks (Jídlo a pití)	69
3. 3.	Family (Rodina)	70
3. 2. 1.	Prezentace slovní zásoby	70
3. 2. 2.	Procvičování slovní zásoby	72
3. 2. 3.	Příprava vyučovací hodiny	81
3. 2. 4.	Zhodnocení odučených hodin spojených se slovní zásobou Family (Rodina)	84
4.	Závěr	85

5. Summary	87
6. Bibliografie	90
Přílohy	

1. Úvod

Ve své diplomové práci bych se ráda zaměřila na výuku anglické slovní zásoby v 6. ročníku ZŠ. Jako klíčový materiál budu využívat RVP, ŠVP a učebnici Way to Win 6, Fraus, která z RVP vychází.

Svoji diplomovou práci rozdělím na dvě části – teoretickou a praktickou.

Teoretická část:

V teoretické části bych ráda uvedla principy práce s interaktivní tabulí a důvody, proč by měla být interaktivní tabule využívána právě při výuce anglického jazyka.

Interaktivní výuka spočívá ve všestranné komunikaci žáků a učitele pomocí předem připravených prezentací a hojného využití výukových počítačových programů.

Jedná se o moderní způsob vyučování, který v největší míře zajišťuje interaktivní tabule. Interaktivní tabule je velká plocha reagující na dotyk, která je propojená s počítačem vybaveným příslušným softwarem. V mém případě se jedná o program Smart Board. Díky dataprojektoru, který přenáší veškerý obraz z pracovní plochy na interaktivní tabuli, je možno pouhým dotykem ovládat počítačové aplikace, psát i kreslit.

Žáci mají možnost si osvojit danou slovní zásobu prostřednictvím obrázků, animací nebo filmů. Z tohoto důvodu je výuka slovní zásoby pomocí interaktivní tabule vhodná i pro žáky se specifickými poruchami učení.

Prezentace a následné procvičovací úkoly budu vytvářet na základě předem prostudované odborné literatury (viz. seznam odborné literatury) a v souladu s RVP, ŠVP a učebnicí Way to Win 6, Fraus.

Pro vytváření praktické části využiji okruhy zveřejněné v ŠVP – pozdravy, informace o sobě, můj den, moje rodina, záliby, můj rok, životní styl, třída, škola, zvířata a člověk, Vánoce, lékař a nemoc, jídlo a restaurace, moje země a Velká Británie, zábava.

Praktická část:

Materiály pro výuku budu vytvářet v programu Microsoft PowerPoint 2007. Tyto materiály budou určeny pro zavedení nové slovní zásoby.

Její následné procvičení bude probíhat v předem připravených aktivitách v programu Smart Board. Budu se snažit využívat co nejvíce obrázků, barev a efektů, pro lepší zapamatování a osvojení si nové slovní zásoby.

Hlavním úkolem této práce je, aby se prezentovaná a následně procvičená slovní zásoba dostala do aktivně používané slovní zásoby žáků.

Všechny svoje prezentace i následná cvičení v programu Smart Board bych si chtěla prakticky vyzkoušet na některé ze základních škol v paralelních třídách šestého ročníku, čímž bych měla možnost si ověřit již předem zmíněnou velkou výhodu využívání interaktivní tabule ve výuce slovní zásoby.

Praktická část se bude skládat z pracovních postupů, jak jednotlivé aktivity využít v hodině anglického jazyka, jak z pohledu učitele, tak i ze strany žák. Tyto pracovní postupy budou vyjadřovat popisy, jak by mohly být využívány tyto materiály v hodinách anglického jazyka co nejefektivněji.

Jako přílohu přiložím CD, které bude obsahovat veškeré aktivity, které bude možné využít v hodinách anglického jazyka při prezentaci a procvičování nové slovní zásoby v 6. ročníku pomocí interaktivní tabule.

Doufám, že moje diplomová práce bude přínosem pro moje budoucí působení ve školství a zároveň pro ostatní učitele anglického jazyka na ZŠ.

2. Teoretická část

2. 1. Slovní zásoba

Slovní zásoba jazyka podle Karlíka, Nekuly a Rousínové (2003) představuje určitý podsystém lexikálního systému, který se skládá ze slov a ustálených spojení.

Karlík, Nekula a Rousínová (2003) přímo definují slovní zásobu takto:

„Lexikální rovina je složitými vztahy propojena se všemi ostatními jazykovými podsystémy. Slova se skládají z jednotek rovin nižších, tj. fonémů a morfémů, jejichž prostřednictvím jsou zvukově, slovtvorně a tvaroslovně utvářena, zároveň se však podílejí jako stavební prvky na vzniku jednotek rovin vyšších, tj. slovních spojení, vět a textů.“

Základní jednotkou lexikální roviny je slovo, které je podle výše zmíněných velmi těžko definovatelné a vymezitelné. Tento problém zdůvodňují velkou formální, významovou a funkční různorodostí slov. Karlík, Nekula a Rousínová (2003) zmiňují základní charakteristiky slov, které podle nich je nutno chápat pouze výběrově a jejich platnosti rozumět pouze relativně:

(a) Formálně-významová jednotka:

Každé slovo se skládá ze dvou složek – formální a významové. Tyto složky nelze od sebe oddělovat ani je navzájem vyřazovat.

(b) Fonetická a fonologická utvářenost:

Jedná se o zvukově ucelenou řadu fonémů (existují i slova, která se skládají pouze z jednoho fonému), která je vydělitelná pouze pauzami.

(c) Grafická stránka:

V grafické realizaci je slovo utvářeno řadou grafémů (některá slova se skládají pouze z jednoho grafému) ohraničenou mezerami.

(d) Významová stránka:

Slova nám umožňují pojmenovávat předměty, jevy a vztahy. K této vlastnosti se vztahuje lexikální význam. Každé slovo je zároveň nositelem i gramatického významu, který je spojen s vnitrojazykovými a textovými funkcemi. Hauser (1980) zmiňuje ještě význam pragmatický, který vyjadřuje postoje mluvčího ke sdělované skutečnosti.

Čechová (2000) se zmiňuje o lexikologii, jejím rozdělení a o slovní zásobě obecně takto: Podle ní je lexikologie subsystém, který patří do lingvistiky (jazykovědy), dalším jiným subsystémem je, např. fonologie, morfologie a syntax. Jedná se o jazykovědnou disciplínu, která pojednává o současné slovní zásobě určitého jazyka. Předmětem jejího zkoumání je jak obsah, tak i forma lexikálních jednotek a funkce pojmenovávajících jednotek.

Lexikologie se dále dělí na:

sémaziologie (sémantika) – nauka o významech

onomaziologie – nauka o pojmenováních

frazeologie – nauka o frazeologických jednotkách

etymologie – nauka o původu slov

onomastika – nauka o vlastních jménech

lexikografie – nauka o slovnících a jejich druzích

Podle Čechové (2008) je základní jednotkou slovní zásoby **slovo**. Slovo je považováno za základní a primární jednotku lexikální roviny jazyka. Slovo se skládá z formy a z významu. Forma je zvuková nebo grafická stránka, zatímco obsah je spojen s významem slova, který poukazuje k určitému úseku skutečnosti, který je zprostředkováván našim vědomím.

Podle Šmilauera (1972) lze slovní zásobu rozdělit na aktivní a pasivní: Aktivní slovní zásobou chápeme slova, která používáme v běžné komunikaci a pasivní slovní zásoba je spojena se slovy, kterým rozumíme, ovládáme je, ale nepoužíváme. Pasivní slovní zásoba je svým obsahem 3krát až 6krát větší než aktivní slovní zásoba.

Hauser (1980) dělí slovní zásobu na jádro a periferii. Jádro neboli centrum slovní zásoby obsahuje slova, která mají historický základ a v jazyce zůstala po dlouhá časová období, dále pak slova, která se stávají základem pro odvozování slov a nakonec slova, která označují nejdůležitější skutečnosti ze života společnosti, např. příbuzenské vztahy, zvířata, rostliny, části těla, atd.. Slova patřící do jádra slovní zásoby jsou nepostradatelná pro běžnou komunikaci mezi jednotlivci i skupinami. Do periferie slovní zásoby zahrnujeme slova, která nemají tak velkou frekvenci užívání jako slova patřící do centra slovní zásoby. Do periferie slovní zásoby patří historismy, archaismy či neologismy.

2. 2. Interaktivní tabule

Na základě několika školení o interaktivní tabuli a jejím využití, které jsem absolvovala pod vedením profesionálních školitelů od firmy AV Media, jsem měla možnost se s tabulí seznámit jak po technické stránce, tak i ze strany uživatele, tedy učitele.

Pro spuštění interaktivní tabule a její následné efektivní používání je potřeba mít zapnutý notebook či stolní počítač, ke kterému je dále připojen dataprojektor, interaktivní tabule a velkou výhodou je možnost připojení na internet. Dataprojektor přenáší obraz z notebooku na interaktivní tabuli, kde je uživatel schopen svůj počítač ovládat pouze přes interaktivní tabuli bez nutnosti sezení u PC a ovládání ho pomocí myši.

Na trhu jsou v dnešní době prodávány dva typy tabulí. Becta (2004: 3) je popisuje takto:

Hard boards have a hard magnetic surface behind the screen and need special pens to write on them. Soft boards have a tough membrane on the surface which can be written on with a finger or a special pen.

Pro svoji diplomovou práci budu využívat tabuli, tzv. „soft board“, která je ovládána pomocí prstu nebo speciálních per. Lidský prst zde funguje jako levé tlačítko myši a díky této funkci jsme schopni ovládat celý počítač pouze dotyky na tabuli. Pomocí nástrojové lišty, která je umístěna v dolní části tabule, lze vyvolat i pravé tlačítko myši či virtuální počítačovou klávesnici, která je nám k dispozici v každé verzi Microsoft Windows. Přímo na dolní části tabule u nástrojové lišty můžeme použít speciální pera (4 kusy, různé barvy) pro psaní na tabuli a houbu pro mazání (gumování) tabule. Tyto nástroje bývají nejpoužívanějšími mezi učiteli, kteří právě s tabulí začínají. Právě tito učitelé ještě před tím, než se naučí správně pracovat s interaktivní tabulí, ji používají jako běžnou tabuli na fixy a k tomu jim právě slouží speciální pera v nástrojové liště.

Becta (2004: 2) uvádí některé reakce učitelů, kteří již mají alespoň malé zkušenosti s tabulí, např.:

For the first few weeks I just used it in the same way as my old whiteboard – for writing in in handwriting. But I knew that I could save what I had written and I slowly started to revisit work we had already done. I could see that I could do so much more with the interactive whiteboard.

Již výše zmíněnou výhodou této tabule je, že je možno si i pouhý rukopis uložit a použít ho v příštích hodinách bez nutnosti psaní ho znovu na tabuli. Žáci tak mají možnost si, např. uvědomit svůj pokrok, který udělali během probíraného tématu, nebo naopak se vrátit k něčemu, co jim na začátku činilo potíže.

Další reakcí ze strany učitelů na interaktivní tabuli ve výuce zveřejněnou Becta (2004: 2) je:

I started to add pictures and text and found some great resources online. I also started to use some CD-ROMs that we had

in the department and in the library. I am feeling my way gradually and I can see the long-term benefits in using this technology.

Interaktivní tabule je učitelův zdroj vizuálních obrazů, které žákům pomohou při osvojování si nového učiva nebo i procvičování učiva staršího. Tato tabule nám dovoluje využít širokou škálu možností, jak nejlépe a nejvhodněji prezentovat nové informace.

Becta (2004: 5) zmiňuje jednotlivé možnosti, které učitelům spolu se žáky umožňuje a usnadňuje interaktivní tabule ve výuce:

a) **Barvy** – široká škála barev, která je dostupná v rámci softwaru pro ovládání interaktivní tabule, umožňuje učitelům označit klíčové oblasti, podtrhnout důležité informace nebo zdůraznit vazby mezi jednotlivými informacemi. V dnešní době se ve třídách vyskytuje velké procento dětí se specifickými poruchami učení a zrovna pro ně jsou barvy a barevné značení jedna z nejdůležitějších věcí ve vyučování.

b) **Poznámky** – do již dříve vyrobené přípravy na hodinu lze během výkladu připisovat další možné myšlenky, informace a nápady, které jsou spojeny s danou problematikou. Tak stejně lze poznámek využít i v rámci popisu obrázků nebo jakýchkoliv schémat. Tyto poznámky vytvořené v rámci vyučovací hodiny mohou být uloženy spolu s celou přípravou na hodinu a je možno je použít v následující hodině nebo je žákům předložit v tištěné podobě.

c) **Zvuk a video** – do jednotlivých příprav lze vložit celá videa nebo audio nahrávky, ale také lze pracovat pouze s několika částmi filmu, např. z filmu lze získat i jednotlivé scény (obrázky), které mohou být použity pro další diskuzi.

Podle mého názoru je dnes zapotřebí do výuky zapojovat i věci, jako např. filmy, se kterými se žáci setkávají ve svém volném čase. Témata by jim měla

být blízká a tím pádem se hodina pro ně stane zajímavější a daleko více motivující.

d) tzv. „**Drag and drop**“ aktivity – v překladu znamená - táhni a pusť. Jednou z nejdůležitějších výhod interaktivní tabule je, že dovoluje přesouvat veškeré zobrazené objekty (text – napsaný rukou i tiskací, obrázky, tvary,). Toto pomáhá žákům seskupovat myšlenky, vytvářet si vazby mezi jednotlivými informacemi, pojmenovávat předměty, označovat předměty, vytvářet diagramy a další údaje spojené s výukou daného předmětu.

c) **Zvýrazňování jednotlivých prvků** – obrázky, texty nebo diagramy mohou být na tabuli zvýrazňovány z důvodu zaměření se na jednu určitou věc nebo informaci. V jednotlivých softwarech pro práci na interaktivní tabuli je obvykle možné skrýt část obrazovky, což nám dovoluje se zaměřit pouze na určitou část výkladu. V tomto případě je učitel schopen úplně jednoduše udržet žákovu pozornost u tématu a nedovolit mu, aby se zaměřoval na jinou část textu nebo obrázku.

d) **Rozdělení obrazovky** - učitel je schopen rozdělit obrazovku a ukázat žákovi dvě naprosto různé skupiny slov, obrázků nebo diagramů. Tuto možnost lze velmi dobře využít v rámci vysvětlování nějakých změn, které proběhnou v určitý okamžik (před změnou a po změně).

e) **Otáčení objektů** – tato možnost žákům dovoluje pohybovat s jednotlivými objekty a téměř v reálu si představit, velmi dobře využitelné ve výuce geometrie, např. symetrie, zrcadlení nebo pouhý úhel.

V rámci výuky anglického jazyka se podle mého názoru nemusí využít všechny funkce, které nám interaktivní tabule nabízí. Je zde potřeba velmi pečlivě promyslet cíl a strukturu hodiny. Jako nejpoužívanější a nejefektivnější možnost jak začít pracovat s interaktivní tabulí bych označila barevnost, doplňování poznámek do již předem připravené hodiny a práce s nimi,

tzv. „Drag and drop“ aktivity a zvýrazňování. Je samozřejmé, že všechny výše uvedené možnosti nemusí, a podle mého názoru by ani neměly, být součástí jedné přípravy.

2. 3. Rámcově vzdělávací program (RVP) a Školní vzdělávací program (ŠVP)

Oblast, do které je v RVP zařazena výuka anglického jazyka (cizího jazyka), je nazývána Jazyk a jazyková komunikace. Současně do této oblasti patří Český jazyk a literatura a Další cizí jazyk. Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace zaujímá jedno z nejdůležitějších postavení ve výchovně vzdělávacím procesu. V RVP je uvedeno, že díky jazykovému vyučování je žákovi umožněno správné vnímání a porozumění různým jazykovým sdělením. Podoblastí spadající do Jazyka a jazykové komunikace je Cizí jazyk a Další cizí jazyk. Tato podoblast je v RVP (2004: 12) vysvětlena takto:

Cizí jazyk a další cizí jazyk přispívají k chápání a objevování skutečností, které přesahují oblast zkušeností zprostředkovaných mateřským jazykem. Poskytují živý jazykový základ a předpoklady pro komunikaci žáků v rámci integrované Evropy a světa.

Požadavky na vzdělávání v cizích jazycích formulované v RVP ZV vycházejí ze Společného evropského referenčního rámce pro jazyky, který popisuje různé úrovně ovládnutí cizího jazyka. Vzdělávání v cizím jazyce směřuje k dosažení úrovně A2.

V RVP je vysvětlen pojem Společný evropský referenční rámec tak, že vymezuje komunikativní (lingvistické, sociolingvistické, pragmatické) a všeobecné (reálie zemí, ve kterých se daným jazykem hovoří a jejich sociokulturní prostředí) kompetence jako cílové kompetence výuky jazyka.

Jazyková úroveň A2 je vysvětlena v RVP (2004: 12) formou předem daných dovedností, které by si žák měl osvojit během povinné školní docházky (9 let) na ZŠ:

Rozumí větám a často používaným výrazům vztahujícím se k oblasti, které se ho/jí bezprostředně týkají (např. základní informace o něm/ní a jeho/její rodině, nakupování, místopisu a zaměstnání).

Dokáže komunikovat prostřednictvím jednoduchých a běžných úloh, jež vyžadují jednoduchou a přímou výměnu informací o známých a běžných skutečnostech. Umí jednoduchým způsobem popsat svou vlastní rodinu, bezprostřední okolí a záležitosti týkající se jeho/jejích nejnáléhavějších potřeb.

Výše zmíněné řečové dovednosti jsou v RVP ZV v oblasti pro 2. stupeň ZŠ rozděleny do následujících třech skupin: receptivní, produktivní a interaktivní. Každé oblasti náleží výčet očekávaných výstupů.

Veškeré výstupy, učivo (viz. níže) a požadavky na žáka jsou zmiňovány pro celý 2. stupeň

(6. – 9. ročník). Učivo, které by měl žák zvládnout během tohoto období, je v RVP charakterizováno pomocí následujících pěti skupin:

- a) **Jednoduchá sdělení** – oslovení reakce na oslovení, pozdrav, přivítání, rozloučení, omluva, přání, žádost o pomoc, informaci, souhlas/nesouhlas,.....
- b) **Základní vztahy** – existenciální, prostorové, časové, kvalitativní, kvantitativní.
- c) **Tematické okruhy** – domov, rodina, bydlení, škola, volný čas a zájmová činnost, osobní dopis, formulář, dotazník, sport, péče o zdraví, stravování, město, oblékání, nákupy, příroda, počasí, člověk a společnost, cestování, sociokulturní prostředí příslušných jazykových oblastí a České republiky.
- d) **Slovní zásoba a tvoření slov.**

e) Gramatické struktury a typy vět, lexikální princip pravopisu slov.

První zmíněná skupina se týká jazykové funkce a ostatní čtyři skupiny jsou vždy spojeny se slovní zásobou. Veškeré okruhy uvedené v RVP patří do centra slovní zásoby, protože jsou nezbytné pro běžnou každodenní komunikaci. Žáci potřebují znát gramatické struktury, základní vztahy mezi slovy i způsoby tvoření slov pro správné zapojení slovní zásoby určitého tematického okruhu do aktivní slovní zásoby a díky tomuto jsou schopni ji použít v reálném kontextu týkajícím se jejich života.

Pro svoji diplomovou práci mám možnost se souhlasem vedení ZŠ Okříšky využít školní vzdělávací program, který byl vytvořen učiteli ze ZŠ Okříšky. Důležitou částí ŠVP pro moji diplomovou práci je oblast nazvaná Jazyk a jazyková komunikace. Tato část určená pro 2. etapu je přímo v daném ŠVP charakterizována takto:

V předmětu Anglický jazyk je realizován obsah vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace.

Anglický jazyk je vyučován v prvním až devátém ročníku. Ve třetím až pátém ročníku je předmět vyučován s časovou dotací 9 hodin týdně, v pátém až devátém ročníku s časovou dotací 12 hodin týdně. V prvním a druhém ročníku je předmět posílen o 2 disponibilní hodiny z důvodu audioorálního kurzu, který slouží k úspěšnému přechodu na povinnou výuku anglického jazyka od 3. ročníku. Cílem předmětu je poskytnout žákům nástroj komunikace při kontaktu s lidmi z různých částí světa, ale i pro práci s počítačem, internetem a dalšími médii, která používají angličtinu jako prostředek k dorozumění. Důraz je kladen na rozvoj komunikačních dovedností a výuku gramatiky.

Žáci jsou rozděleni do skupin, abychom zajistili efektivitu práce a podpořili požadavek na prioritu komunikace ve výuce cizího jazyka.

Na druhém stupni pracují žáci ve větší míře s autentickými materiály, komunikují v anglickém jazyce v rozsáhlejších konverzačních celcích. Seznamují se s reáliemi anglicky mluvících zemí, používají anglický jazyk při práci s internetem.

Byla jsem velmi překvapena, že v RVP ani v ŠVP nejsou nijak podrobně rozpracovány jednotlivé tematické okruhy, které by měl žák během výuky předmětu Anglický jazyk na 2. stupni ZŠ zvládnout.

Po konzultaci s jednotlivými vyučujícími bylo vysvětleno, že ŠVP je pro ně základnou pro vytváření ročních a týdenních tematických plánů pro jednotlivé ročníky, kde jsou již podrobně zpracovány jednotlivé tematické okruhy.

Tyto plány si vytváří vždy na začátku školního roku každý učitel sám a v průběhu školního roku si je může podle svého uvážení a potřeb jakkoliv změnit. Z tohoto jsem vyrozuměla, že RVP ani ŠVP neudává přesný obsah slovní zásoby, kterou si musí žáci osvojit. Toto je v kompetenci učitele a velký podíl na výběru konkrétní slovní zásoby má používaná učebnice i konkrétní skupina žáků, kde je anglický jazyk vyučován, a jejich zájmy.

Tato diplomová práce je zaměřena na výuku slovní zásoby v 6. ročníku na ZŠ, proto jsem si jako zdroj slovní zásoby vybrala učebnici Way to Win 6. Podle mého názoru je tato učebnice vhodná pro výuku, protože sama deklaruje, že vychází právě z výše zmíněného RVP a to je i důkazem shodných tematických okruhů v RVP a učebnici Way to Win 6. Učebnice je vydávána českým nakladatelem, proto i okruhy slovní zásoby a jejich obsah budou vhodné pro žáky českých škol. Po důkladném prostudování této učebnice jsem si vybrala následující okruhy slovní zásoby, které bych chtěla použít pro prezentaci a následné procvičení pomocí interaktivní tabule: oblečení, jídlo a pití a rodina. Výběr jednotlivých okruhů byl velmi složitý, protože dopředu nevím, v jaké skupině žáků bude daná slovní zásoba vyučována. Nakonec jsem zvolila okruhy, které by měly být pro jednotlivé žáky významově velmi blízké a potřebné k jejich každodennímu životu.

2. 4. Prezentace slovní zásoby

Pro prezentaci slovní zásoby je v první řadě nutné brát ohled na žáky (studenty), kterým je daná slovní zásoba určena a na jejich styl učení. V prezentaci slovní zásoby by podle mého názoru měly být zakomponovány různorodé techniky, aby každý žák měl možnost přijmout novou informaci v rámci svého stylu učení. Podle vyhovujícího stylu učení rozlišujeme tyto typy učení žáků: (viz. seminář E. Homolové na PF JU 2009)

- a) **Vizuální typ** (zrakový) – žáci se učí zvukem. Pro učení využívají obrázků, různých kartiček, diagramů. Velmi důležitou roli hrají barvy.
- b) **Auditivní typ** (sluchový) – žáci se učí sluchem. Žáci se učí pomocí poslechu, videa, zpěvu a dalších možných zvukových nahrávek.
- c) **Kinestetický typ** (pohybový) – žák se učí při pohybu. Při výuce mu nevyhovuje mluvení, ale pohyb, např. hra divadla, plnění příkazů neverbálně pomocí pohybové aktivity a další aktivity podobného charakteru.
- d) **Taktilní typ** (dotykový) – tito žáci potřebují vidět, slyšet a zároveň mít hmatový kontakt (aktivity, při kterých využívají ruce). Těmto žákům nejlépe vyhovuje srovnávání kartiček, spojování obrázků a slov, práce s PC. Vypracovávání různých projektů.

V každé běžné třídě na základní škole najdeme zastoupeny všechny tyto typy žáků, proto i výuka, v tomto případě prezentace slovní zásoby, by měla zahrnovat všechny čtyři styly učení, aby každý žák v dané skupině (třídě) byl schopen si bez větších obtíží osvojit novou slovní zásobu.

Prezentací slovní zásoby je myšleno učení předem vybraných lexikálních jednotek ve vyučovací proces. Takač (2008) se zmiňuje, že žáci by mohli v této fázi vystupovat jako pasivními příjemci lingvistických poznatků, avšak zdůrazňuje, že některé metodické postupy při prezentaci slovní zásoby začleňují žáky aktivně do vyučovacího procesu.

Thornbury (2008) (ve své kapitole „How to Present Vocabulary“) podrobně rozebírá prezentaci slovní zásoby. Při prezentaci slovní zásoby je nutné zohlednit její obě složky, a to formu i význam nového slova.

Podle Thornburryho (2008) i Takače (2008) nezáleží na pořadí prezentace daných složek, ale oba se shodují na tom, že jejich provázanost by měla být úzká. Dokonce Thornburry (2008: 77) píše: “ both these aspects of a word should be presented in close conjunction in order to ensure a tight meaning-and-form fit. The greater the gap between the presentation of a word's form and its meaning , the less likely that the learner will make a mental connection between the two.“

Podle mého názoru velice záleží na charakteru zvolené slovní zásoby, zda budeme nejdříve prezentovat formu či význam. Thornbury (2008) uvádí příklady obou druhů postupů:

1. postup: **od významu k formě**, Učitel nejdříve žákům ukáže, např. obrázek košile (význam) a dále řekne: „a shirt“ (forma).
2. postup: **od formy k významu**, Učitel řekne: „a shirt“ několikrát za sebou (forma), žáci po něm slovo opakují a následně jim ukáže obrázek košile (význam).

Thornbury (2008: 76) popisuje konkrétní případy, kdy by bylo dobré daný postup použít:

Both approaches are valid. There is an argument that presenting the meaning first creates a need for the form, opening the appropriate mental 'files', and making the presentation both more efficient and more memorable. On the other hand, 'form first' presentation works best when the words are presented in some kind of context, so that the learners can work out the meaning for themselves.

Podle mého názoru je velmi vhodné při prezentaci použít alespoň minimální kontext, aby žáci okamžitě, alespoň letmo věděli, jak nové slovo či nová slova použít. Díky kontextu mají žáci možnost si sami vytvářet přirozené vazby mezi slovy již dříve naučenými a slovy novými.

Při prezentaci slovní zásoby je důležité si již dopředu určit, kolik slov je vhodné v dané skupině prezentovat. Je nutné si uvědomit žákovy možnosti a kapacitu paměti pro zapamatování si nové informace, v tomto případě informací. Počet prezentovaných slov závisí na několika faktorech. Thornbury (2008) je seskupil jako následující výčet:

- jazyková znalost (úroveň) žáků
- předchozí znalost daného okruhu (zda se žáci s danou problematikou setkali již dříve nebo jestli některá slova z okruhu patří již do jejich aktivní slovní zásoby)
- obtížnost jednotlivých slov v daném okruhu – zda se jedná o konkrétní slova z běžného života, abstraktní pojmy, obtížnost výslovnosti, atd.
- „naučitelnost“ slova – jestli je dané slovo lépe či hůře prezentovatelné a naučitelné
- využití daného slova – zda se bude jednat pouze o jeho rozeznání v textu nebo při poslechu (pasivní slovní zásoba), nebo žák bude muset dané slovo sám produkovat při psaní nebo mluvení (aktivní slovní zásoba). V případě, že půjde pouze o rozeznání slova v kontextu, bude možné použít více položek v prezentaci této slovní zásoby.

Slovní zásoba je pro žáky stejně tak důležitá jako gramatické struktury, na které je v dnešní době kladen větší důraz. Vždy si musíme dobře promyslet, jaký způsob bude pro prezentaci něčeho nového nejvhodnější a čím žákům co nejvíce usnadníme osvojování nových informací. I pro prezentaci slovní zásoby existuje mnoho efektivních technik, avšak je potřeba si dopředu uvědomit charakter v budoucnu prezentované slovní zásoby.

Harmer (1991) zmiňuje 3 možné způsoby, jak se setkat s novou slovní zásobou: **prezentace** (presentation), **interakce** (interaction) a **nalezení** (discovery).

Ve své diplomové práci bych se ráda zaměřila hlavně na prezentaci, protože interaktivní tabule podle mého názoru funguje jako jeden z neefektivnějších prostředků pro prezentaci slovní zásoby. Díky interaktivní tabuli budeme schopni využít většinu možných technik, které nám jsou nabízeny pro prezentaci slovní zásoby.

Harmer (1991) vytvořil výčet možností, jak prezentovat slovní zásobu:

- a) **Skutečné předměty** (realia) – tento způsob je vhodný pro slova reprezentující běžný život kolem nás, např. pohlednice, školní potřeby, oblečení. Jedná se o konkrétní drobné věci, kterých se žáci mohou dotknout a využít je při výuce.
- b) **Obrázky** (pictures) – obrázky jsou výbornou náhradou za skutečné předměty. V rámci obrázku jsme schopni naprosto jednoduše vyjádřit téměř jakoukoliv konkrétní věc. Pomocí obrázku je učitel schopen vyjádřit význam předmětu či pouze předmětu dodat kontext. Díky obrázkům jsme schopni znázornit nejen konkrétní věci, ale i pohyby, pocity a umístění.
- c) **Předvádění a gesta** (mime and gesture) – tento způsob se nejvíce využívá pro prezentaci jakéhokoliv děje nebo pohybu. Žáci velmi rádi napodobují běhání, kouření, spaní a jiné aktivity, a proto dochází i k lepšímu zapamatování si nového slova.
- d) **Kontrast** (contrast) – žáci se naučí nové slovo díky tomu, že již z dřívější doby znají jeho opačný význam, např. empty – full, cold – hot, big – small. Výuku pomocí kontrastů je opět možné doplnit obrázky nebo pantomimou.
- e) **Výčet** (enumeration) – učitel žákům poskytne slovo nadřazené pro nově probíraný okruh a slova podřazená jim prezentuje formou výčtu. Tím pádem u žáků dochází k určitému mapování a

správnému zařazování nové slovní zásoby do jejich vlastního kontextu.

- f) **Vysvětlení** (explanation) – s tímto druhem prezentace nové slovní zásoby se žáci mohou setkat ve výkladových slovnících. Zde by učitel měl být velmi opatrný, pro jakou jazykově znalostní úroveň jsou předem dané definice určeny.

Harmer (1991: 162) udává příklad pro žáky nového slova 'mate':
„(= friend) we have to point out that it is a colloquial word used in informal contexts and that it is more often used for males than for females.“

Při vysvětlování významu je pro žáky důležité uvést pár příkladů, ať už slovních spojení nebo celých vět, aby jim bylo jasné, jak dané slovo použít.

Thornbury (2008) se na tuto problematiku dívá z jiného úhlu.

Jako základní možnost pro prezentaci nové slovní zásoby uvádí překlad (translation). Zmiňuje, že překlad je nejvíce přímá metoda, jak seznámit žáka s významem slova. Metoda překladu se dá použít pouze v případě, pokud mezi cizím (cílovým) jazykem a mateřským jazykem je úzké spojení a dané slovo v cizím jazyce je přímým ekvivalentem slova v mateřském jazyce. Metoda překladu je podle Thornburyho velmi úsporná (časově) a zároveň velmi vhodná pro slova, která se objeví v rámci doprovodné slovní zásoby během vyučovací hodiny. Využijeme-li metodu překladu při prezentaci nové slovní zásoby, musíme počítat s tím, že žákovi bude trvat daleko déle si nová slova osvojit a zařadit je do aktivní slovní zásoby. Thornbury (2008: 77) píše:

Also, because learner's don't have to work very hard to access the meaning, it may mean that the word is less memorable. A case of "no pain, no gain."

Podle mého názoru je nejefektivnější metodou prezentace slovní zásoby názorná ukázka vztahu mezi skutečným objektem nebo situací a nově naučeným slovíčkem či frází. Žáci tak mají možnost si danou situaci prožít přímo v cizím jazyce.

Thornbury (2008) zařazování nové slovní zásoby přímo do kontextu nazývá **situační prezentace** (situational presentation). Situační prezentace vyžaduje mít již dopředu připravený scénář, díky němuž dojde k přesnému zařazení nové slovní zásoby do kontextu. Situační prezentaci slovní zásoby je dobré doplnit o obrázky, kresbu na tabuli nebo gesta. Díky těmto pomůckám se prezentace nové slovní zásoby pro žáka stává srozumitelnější a daleko lépe zapamatovatelnější. Nejlepšími praktickými ukázkami použití nové slovní zásoby v kontextu je situace, kterou si žáci měli možnost prožít sami, tudíž taková situace, která vychází z osobní zkušenosti žáka. Podle Thornburyho (2008) lze tento způsob prezentace slovní zásoby velice jednoduše propojit s rozvojem „speaking skill“, protože žáci jsou nuceni produkovat svoje vlastní prožitky.

Situační prezentace je podle mého názoru velmi dobře využitelná u žáků s alespoň minimální znalostí anglického jazyka, kteří jsou schopni v cizím jazyce volně tvořit smysluplné věty.

Thornbury (2008) ale následně rozebírá i metodu, která je situační prezentaci velmi podobná a podle mého názoru využitelná již se žáky, kteří s anglickým jazykem teprve začínají. Alternativou k situační prezentaci nové slovní zásoby je propojení nových slov s větou, kde žák dostává přímý obraz o tom, kdy a za jakých okolností je nové slovo použito. Thornbury (2008) tuto alternativu nazývá **příkladové věty** (example sentences). Při této metodě se využívá induktivního výukového postupu, což znamená, že učitel postupuje od jednotlivých příkladů až k zevšeobecnění. Thornbury (2008: 82) uvádí praktický příklad pro využití příkladových vět pro slovo fancy:

T: listen to these sentences and see if you can work out what the verb fancy means:

Number one: He's really nice, but I don't fancy him. [pause] Two: I fancy eating out tonight. Don't you? [pause] Three: Do you fancy a cup of coffee? [pause] Four: Fancy a drink? [pause] Five: That guy on the dance floor – he really fancies himself. [pause] OK, talk to your neighbour and then I'll read them again ...

Já si myslím, že by učitel měl dát žákům možnost příkladové věty slyšet několikrát nebo jim dovolit si některé věty zapsat do sešitu ještě dříve, než po nich bude chtít správnou odpověď.

Thornbury (2008) v tomto způsobu prezentace slovní zásoby vidí velkou výhodu, že žáci mají možnost nové slovo slyšet několikrát za sebou a díky různým příkladovým větám si novou slovní zásobu velice snadno zařadí do kontextu. Při učení nové slovní zásoby si žáci přímo nová slova zařazují do kolokací, se kterými se setkáváme při běžné mluvě.

Thornbury (2008: 83) na závěr zmiňuje, že velmi přínosnou metodou a velmi rychlým způsobem vysvětlení nového slova je použití **synonym**, **antonym** nebo slov nadřazených:

Very often a quick explanation, using a synonym ('fancy' – it means 'like'), antonym ('outgoing' – it's the opposite of 'shy, introverted') or a superordinate term (a 'herring' is a kind of fish) will serve especially in incidental vocabulary work.

Thornbury (2008) se taktéž zmiňuje o využívání výkladových slovníků. V těchto slovnících žáci naleznou definice s příkladovými větami popisující význam daného slova. Zde je ovšem důležité zvolit slovník určený pro žákovu úroveň znalostí anglického jazyka.

2. 5. Procvičování slovní zásoby

Procvičování slovní zásoby by mělo následovat přímo po prezentaci nových slov a slovních spojení. Thornbury (2008) považuje za základ procvičování slovní zásoby ústní opakování (oral repetition), tzv. drill. Tento způsob pouze dopomůže žákům a studentům dostat nová slova z krátkodobé do dlouhodobé paměti. Avšak Thornbury dále zmiňuje, že žák by si měl novou slovní zásobu pomocí procvičování integrovat do existujících znalostí. Toto podle mého názoru znamená, že žáci by si měli vytvořit určitá spojení mezi novými slovy navzájem, ale i mezi novými slovy a slovy již dříve naučenými. Těmto vazbám se říká mentální mapování. Thornbury (2008: 93) mentální mapování (mental lexicon) definuje takto:

New knowledge – i.e. new words – needs to be integrated into existing knowledge – i.e. the learners' existing network of word associations, or what we called the mental lexicon.

Procvičování slovní zásoby by mělo nastat až po její prezentaci, aby žáci byli již seznámeni s novým tematickým okruhem a aby si sami již dopředu utřídili slova pro ně známá nebo neznámá. Hlavním cílem procvičování slovní zásoby je, aby se nová slova nejdříve dostala do pasivní slovní zásoby a následně do aktivně používané slovní zásoby žáka. To znamená, že žák nejenom že slovo pozná v textu a bude vědět, co znamená, ale bude sám umět dané slovo zařadit do kontextu. Aktivní slovní zásoba zahrnuje jak význam slova, tak i jeho formu, a to psanou i mluvenou. Tohle vysvětluje, že žák musí vědět, kdy dané slovo použít (kontext), ale i jak ho vyslovit nebo napsat. Význam i obě formy slova by měly být důkladně procvičeny v aktivitách.

Jednotlivá slova v rámci procvičování musí být použita v praxi, Thornbury (2008) tuto akci nazývá „put vocabulary to work“, což znamená, že např. jsou slova rozdělena a následně skládána dohromady, srovnávána, různě kombinována, spojována, tříděna či vizualizována. Thornbury (2008: 93) tyto

zmíněné aktivity souhrnně nazývá „integration activities“. Pojem „integration activities“ odůvodňuje takto:

They might best be thought of as integration activities, rather than 'practice activities' or 'reinforcement activities', since both these latter terms have associations with a more mechanical, less cognitive, approach to language teaching.

Takač (2008) má na procvičování nové slovní zásoby podobný názor jako Thornbury. Také zmiňuje, že je velmi důležité zopakování ihned po prezentaci a dále pak zmiňuje jednotlivé intervaly, kdy by se měli žáci k nové slovní zásobě vrátit. Tyto intervaly jsou podle Takače (2008) rozděleny do časových jednotek, které se postupně prodlužují. První interval je 5 – 10 minut po naučení se (po prezentaci) nové slovní zásoby, dále pak po dvaceti čtyřech hodinách, po týdnu, měsíci a nakonec po půl roce.

Takač (2008: 21) na rozdíl od Thornburyho uvádí i roli učitele a jeho hlavní úkol:

The teacher's task is to provide learners with opportunities for practising and connecting words in various ways and to stimulate them to retrieve words from memory and use them for all language skills. The teacher continuously monitors comprehension and production, corrects errors, directs, evaluates, tests, encourages and rewards his or her learners.

Podle Takače (2008) je učitelovým posláním motivovat žáky a rozvíjet v nich zájem o jazyk, zvláště pak o rozšiřování slovní zásoby v daném cizím jazyce. Učitel by měl využívat různé metody a techniky pro aktivity spojené s procvičováním. Podle Takače (2008) by se měl vyvarovat stereotypům. Podle mého názoru by žáci již dopředu neměli očekávat sled pracovních postupů

v rámci jedné hodiny či tematického okruhu. Také by si každý učitel měl uvědomit, že každý z žáků ve skupině je určitá individualita, která má svoje potřeby, a snažit se daným potřebám žáků alespoň minimálně podřídit, tímto myslím již výše zmíněné učební styly.

Dalším aspektem výběru slovní zásoby jsou i žákovy zájmy a koníčky. Učitel by měl vědět, o co se daná skupina žáků zajímá a tuto slovní zásobu začlenit do výuky. Žákům by podle mého názoru měl být dán prostor pro jejich vlastní určení slovní zásoby, která se jim bude hodit pro život.

Takač (2008) se zaměřuje jak na učitele, tak i na žáka. Žákovu snahu a participaci při vzdělávání vidí v jeho spolupráci s dalšími žáky, ale i s učitelem. Žák by měl i sám objevovat novou slovní zásobu a zároveň způsoby, jak si svoji stávající slovní zásobu rozšiřovat sám. V tomto je podle mého názoru dobré zmínit opět osobnost učitele, který má možnost žákům nabídnout jiné další způsoby vzdělávání se v dané oblasti, např. používání slovníků.

Konkrétní procvičovací aktivity:

Thornbury (2008) dělí jednotlivá cvičení do tří kategorií:

Decision-making tasks

Production tasks

Games

Decision-making tasks:

Jedná se o cvičení, kde žák má vždy na výběr ze dvou či více možností. Tato cvičení dále mohou být ještě odstupňována podle náročnosti. Thornbury (2008) rozděluje tento druh cvičení na dalších pět podskupin.

Thornbury (2008: 93):

Tasks in which learners make decisions about words can be divided into the following types, roughly arranged in a order from least cognitively demanding to most demanding.

Rozdělení:

- a) Identifying** (rozpoznání)
- b) Selecting** (vybírání)
- c) Matching** (spojování, přiřazování)
- d) Sorting** (třídění)
- e) Ranking and sequencing** (řazení podle předem daných kritérií)

Jednotlivé úkoly je dobré kombinovat. Thornbury (2008) také radí, že učitel nemusí dodržovat pořadí úkolů. Úkoly mohou být zadávány v různém sledu. Thornbury zároveň doporučuje použít co nejvíce aktivit (úkolů) v rámci jednoho okruhu slovní zásoby.

a) Identifying (rozpoznání):

V rámci tohoto úkolu žáci vyhledávají slovní zásobu z předem daného okruhu. Tato slova mohou být ukrytá v textu. Variantou popisovaného úkolu je i poslech textu a žáci na danou slovní zásobu nějakým způsobem reagují, např. když uslyší slovo z daného okruhu, tak klepnou do lavice nebo tlesknou. Tato aktivita procvičuje formu jak psanou, tak i mluvenou. Psaná forma je procvičována při zmíněné práci v textu a mluvená forma ve spojení s nahrávkou.

Velmi užitečným a v učebnicích hojně využívaným úkolem jsou anagramy (přesmyčky). Žáci mají za úkol rozluštit z daných písmen slovo, které je právě zařazeno v zadaném okruhu slovní zásoby. Anagramy mají výborné využití právě ve spojení s interaktivní tabulí, protože žáci volně s danými písmeny manipulují, přesouvají je, při čemž mají opravdu pocit, jako by daná písmena měli v ruce a manipulovali s nimi.

b) Selecting (vybírání):

Tyto úkoly jsou již složitější, protože vyžadují jak rozpoznání slov, tak ještě navíc výběr mezi nimi. Podle následujícího postupu si žáci procvičují opět formu, a to pouze psanou.

Thornbury (2008) uvádí ukázkou úkolu s názvem 'Odd one out'.

Žáci mají řadu slov týkajících se jednoho tematického kruhu a jejich úkolem je vybrat jedno slovo, které se do dané řady nehodí, např. trousers socks jeans T-shirt.

V tomto případě učitel nemůže hodnotit správné a špatné odpovědi. Žák ale musí být schopen obhájit svůj výběr, aby bylo jasné, že daným slovům rozumí a jeho výběr nebyl pouze náhodný.

c) Matching (spojování, přiřazování):

Tento druh úkolu nejprve vyžaduje rozeznání slov (porozumění jejich významu) a následné jejich spojení v rámci nějakého předem daného pravidla. Zde si žáci již procvičují formu a zároveň význam.

Thornbury (2008) přidává ukázky využití spojování při výuce slovní zásoby – použití obrázků, překladu, synonym, antonym, definicí nebo slovních spojení, např. spojení slovesa a podstatného jména (a verb-noun matching task).

Jednou z variant přiřazování je velmi oblíbená hra pexeso (pelmanism). Thornbury (2008: 97) vysvětluje její pravidla a využití při výukových hodinách anglického jazyka velice podrobně:

Pelmanism is a memory game which involves nothing but matching. Word pairs (or picture-word matches) are printed on individual cards which are placed face down in random distribution. Players take turns to pick up a card and then search for its partner. If they correctly locate the partner (initially by guesswork, but, as the game progresses, by remembering where individual cards are located) they keep the pair, and have another turn. If not, they lay the cards face down where they

found them, and the next player has a turn. The player with the most pairs at the end of the game is the winner.

Pexeso (pelmanism) lze použít jako aktivitu pro procvičování slovní zásoby i na interaktivní tabuli. Učitel se sám nemusí starat o pravidla, ani hlídat otočené kartičky a správnost jednotlivých párů. Software podporující práci s interaktivní tabulí sám pozná, zda žák otočil dvě k sobě patřící karty či ne a žákovi ukáže, co má tedy dělat sám. Učitel si pouze zadá jednotlivé dvojice patřící k sobě. Lze zde použít veškeré možnosti tak, jako by žáci hráli papírové pexeso vyrobené a vystříhané učitelem.

d) Sorting (třídění):

Žáci při této aktivitě mají za úkol rozdělit zadaná slova do skupin. Jednotlivé skupiny slov by měly u žáků na základní škole být dopředu dané, ale u pokročilejších studentů je možné podle Thornburyho (2008) nechat na jedincích, podle jakého klíče daná slova rozdělí. Zde je opět nutná znalost významu slov, aby žáci věděli, do jaké skupiny dané slovo dát. Dále si zde žáci procvičují i psanou formu slova.

Thornbury (2008) uvádí příklad s přídavnými jmény, kde žáci mají seznam různých přídavných jmen vyjadřujících lidskou povahu. Jejich úkolem je rozdělit tato slova do dvou skupin (na pozitivní a negativní).

e) Ranking and sequencing (řazení podle předem daných kritérií):

Žáci řadí jednotlivá slova patřící do určitého okruhu slovní zásoby podle předem daného postupu, např. podle velikosti, určité frekvence nebo chronologicky podle stáří.

Production tasks:

Jedná se o typy úkolů, které od žáka vyžadují začlenění nové slovní zásoby do psaného či mluveného projevu. Tento typ úkolu by neměl být opomenut při procvičování slovní zásoby hlavně u pokročilejších žáků a studentů. Při této příležitosti je možné žákům ukázat jednotlivé rozdílnosti

mezi formálním, neutrálním a neformálním psaným nebo mluveným projevem. Právě styl projevu je dán kontextem. Věty, které jsou navzájem od sebe oddělené, žákům neřeknou, kdo je adresátem, posluchačem a za jaké situace je daná věta použita. Dále zde lze zdůraznit i rozdíl mezi britskou a americkou angličtinou. Žáci by měli mít jasno, kdy použít slovo z britské angličtiny a kdy jeho synonymum z americké angličtiny.

Vzhledem k tomu, že veškerá slovní zásoba, která je vyučována na základních školách v 6. ročníku, se týká neutrálního projevu, tak toto nebude nutné nijak v praktických úkolech zdůrazňovat. V rámci rozdílů britské a americké angličtiny by bylo dobré na toto žáky upozornit.

Thornbury (2008) rozděluje úkoly začleňující nová slova do kontextu takto:

a) Completion (dokončení, doplnění)

b) Creation (vytvoření)

a) Completion (dokončení, doplnění):

Thornbury (2008) tyto úkoly pojmenovává jako „gap-fills“. Tento druh aktivit má různé podoby i zadání. Jednak žáci mají možnost otevřené odpovědi (open gap-fills). Open gap-fills jsou u Thornburyho (2008: 100) definovány takto:

The open type is one where the learner fills the gaps by drawing on their mental lexicon.

Druhým typem dokončujících aktivit jsou uzavřené odpovědi (close gap-fills). Cvičení s formou uzavřených odpovědí Thornbury (2008: 100) charakterizuje takto:

In a close gap-fill the words are provided, in the form of a list at the beginning of the exercise. It is simply a matter of deciding which word goes in which gap.

Podle mého názoru je dobré začít s dětmi s formou uzavřených odpovědí, popřípadě žákům ještě nabídnout první písmeno z požadovaného slova. Až si bude učitel jistý, že žáci mají novou slovní zásobu dostatečně osvojenou, tak jim představí aktivity vyžadující jejich vlastní otevřené odpovědi.

V běžných učebnicích se také setkáváme s určitým druhem výběrových aktivit jako je „multiple choice“. Žáci mají sice k dispozici dané správné slovo, ale kromě tohoto slova zde mají možnost ještě výběru z dalších dvou až tří slov, které se do dané věty nehodí. K těmto aktivitám je velmi důležitý kontext, díky němuž jsou žáci schopni rozpoznat vhodné slovo k doplnění. Multiple choice aktivity jsou velmi populární při tvorbě různých textů z důvodu jednoduchého způsobu hodnocení.

b) Creation (vytvoření):

Úkoly týkající se produkce vlastních textů vyžadují od žáků, aby sami vytvořili kontext pro daná slova. Thornbury (2008) zmiňuje nápady, jak lze využít tento typ úkolu:

- použít každé ze slov ve větě, která jasně vysvětlí význam daného slova
- vybrat šest slov z předem daného seznamu a vymyslet větu, která by obsahovala každé z těchto slov
- použít každé ze slov a napsat pravdivou větu o sobě nebo o někom, koho žák velmi dobře zná
- napsat krátké vyprávění nebo rozhovor, který bude obsahovat minimálně pět nově prezentovaných slov z předem daného seznamu

Žáci se nevědomky setkají s novou slovní zásobou několikrát za sebou, nejdříve jsou nuceni projít si daný seznam slov a vybrat slova, která se jim budou hodit. Dále musí slova začlenit do svého kontextu a nakonec je prezentovat ústně ostatním spolužákům. Většinou si žáci ani neuvědomí, že se učí novou slovní zásobu, kterou jsou nuceni produkovat jak formou mluvenou,

tak i psanou. Žáci se zde přirozeně naučí mluvit o sobě a začlenit slova do běžných konverzačních témat.

Games:

Hry jsou oblíbenou formou pro osvojování nových informací, tedy i nové slovní zásoby mezi dětmi a dospělými. Nejefektivnější hry jsou ty, které povzbudí žáky k tomu, aby si vybavovali novou slovní zásobu v co nejkratším čase.

Thornbury (2008) uvádí a popisuje jednotlivé možnosti slovních her, které podporují zapamatování si a následně vybavení si nové slovní zásoby:

- * Word clap
- * Categories
- * Noughts and crosses
- * Coffeepot
- * Back to board
- * Pictionary
- * Word snap
- * Word race
- * Spelling race

Dalším autorem, který se zabývá procvičováním slovní zásoby, je Takač (2008). Takač (2008) rozděluje jednotlivá cvičení jiným způsobem než Thornbury (2008). Jeho cvičení jsou rozdílně pojmenována, ale po podrobném prostudování jeho kapitoly o opakování a upevňování nové slovní zásoby jsem zjistila, že se ve své podstatě vůbec neliší.

Do praktické části se budu snažit začlenit většinu výše zmíněných aktivit. Akorát Thornbury se podle mého názoru velmi málo zabývá významem a mluvenou formou slova. Jeho aktivity jsou založeny na psané formě slova. Vzhledem k tomu, že interaktivní tabule nám nabízí téměř všude využít obrázky a začlenit zvuk, což žákům pomůže si daleko lépe a rychleji osvojit mluvenou formu slova, tak se budu snažit výše zmíněné aktivity rozšířit, aby si

zde žáci téměř vždy procvičili zároveň význam i psanou a mluvenou formu nového slova.

3. Praktická část

Praktická část je rozdělena na tři části. Každá z částí je zaměřena na jeden předem zvolený okruh slovní zásoby obsažený v RVP a zároveň obsah jednotlivých okruhů byl vybírán z anglické učebnice *Way to Win*, která je určena pro 6. ročník ZŠ. Každý z okruhů je podrobně rozpracován jak z hlediska prezentace, tak procvičování.

V úvodu diplomové práce jsme zmiňovala, že prezentace dané slovní zásoby bude provedena pomocí programu Microsoft PowerPoint 2007 a veškeré procvičovací aktivity budou zpracovány v programu Smart Notebook. Po důkladnějším seznámení se s programem Smart Notebook jsem se rozhodla, že pro žáky 6. ročníku ZŠ bude daleko přínosnější prezentace slovní zásoby rovněž v programu Smart Notebook. Microsoft PowerPoint nám nenabízí takové možnosti zapojení žáků nejen do procvičování, ale i do prezentací nových informací. Moje snaha je, aby se ze žáků během prezentace nové slovní zásoby nestali pouze pozorovatelé pasivně přijímající nové informace, ale ráda bych, aby se aktivně zapojili do osvojování nové slovní zásoby i v rámci její prezentace.

V každé části je podrobně rozepsaný postup, jak s danou aktivitou, ať už v rámci prezenze nebo procvičování, správně pracovat. Jelikož Smart Notebook je široce vybavený software, tak jsem se snažila využít co nejvíce jeho možností. Někdy možná na první pohled není znatelné, jaký byl úmysl co nejlépe daný snímek v hodině využít, proto jsem svoje záměry jeho využití popsala v rámci každé aktivity zvlášť. Dále jsem vysvětlila, k čemu je daná aktivita vhodná z metodického hlediska, tedy z hlediska učitele, ale i k čemu je dobrá žákům, co si v ní sami žáci osvojí, a na závěr jsem popsala a zhodnotila konkrétní hodinu odučenou v 6. ročníku na ZŠ.

Z každého okruhu slovní zásoby sestavím jednu vyučovací hodinu, kterou následně sama odučím na základní škole v 6. ročníku. Každý z okruhů

bych ráda vyučovala ve dvou paralelních skupinách, avšak tyto skupiny nebudu srovnávat, protože žáci jsou zde rozděleni podle výkonnosti. Alespoň budu mít možnost vidět, jak k této metodě přistupují žáci talentovaní a žáci, kteří mají problémy s učením a chováním. V první skupině je 14 žáků, kteří jsou talentovaní a mají zájem o učivo. Ve druhé skupině je pouze 11 žáků. Jako výhodu vidím malý počet účastníků, což učiteli dovoluje individuálnější přístup k jednotlivcům. Menší počet žáků je záměrný, protože se jedná o žáky s poruchami učení a chování.

Již dopředu předpokládám, že výsledný efekt výuky v rámci prvního prezentovaného okruhu slovní zásoby, kdy budu procvičovat tematický okruh týkající se oblečení, nebude shodný s dalšími hodinami. Jednak žáci obou skupin nemají z minulosti velké zkušenosti s možnostmi výuky s interaktivní tabulí, tím pádem to pro ně bude nový přístup k výuce ze strany učitele. Dalším faktorem pro rozdílnost přístupů žáků k výuce mohou být i zvolená témata. Některá témata jim jsou bližší a známější než témata jiná, podle toho bude vypadat podle mého názoru i zájem žáků.

Průběhy jednotlivých hodin jsou popsány přímo u daného okruhu slovní zásoby. V rámci skutečných hodin na základní škole budu mít možnost si prakticky vyzkoušet jednotlivá cvičení a potvrdit či vyvrátit výše zmíněná očekávání, která jsem předpokládala již při vytváření jednotlivých aktivit pro využití interaktivní tabule ve výuce slovní zásoby.

3. 1. Clothes

3. 1. 1. Presentace slovní zásoby

Prezentaci tematického celku 'clothes' jsem rozdělila na tři části. Předpokládám, že žáci 6. ročníku již mají nějaké znalosti z oblasti oblečení, a proto první stránka ze souboru prezentace je určená pro brainstorming. Tímto má učitel možnost zjistit, jaké znalosti týkající se dané problematiky již žáci mají z předchozích hodin anglického jazyka a také je určitým způsobem motivovat pro práci v hodině či hodinách, které budou zaměřeny na tematický okruh oblečení. Žáci mohou buď samostatně v určitém časovém limitu ve skupinách nebo po dvojicích sami přiřadit jim známou slovní zásobu týkající se okruhu oblečení nebo učitel může tuto aktivitu nabídnout jako společnou

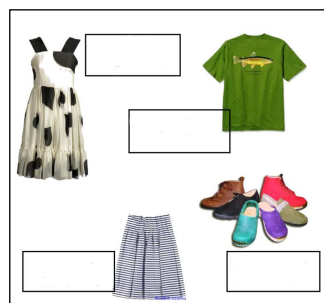

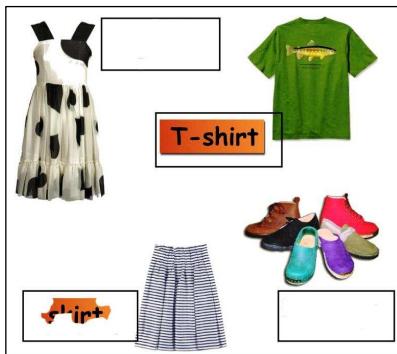
práci. Žáci chodí k tabuli a na volná místa píší vše, co je napadne a samozřejmě se týká oblečení. Bylo by dobré, aby učitel dbal hned od počátku na správnou výslovnost nabízených slov a okamžitě docházela i k opravě grafické podoby.

Druhou částí je samotná prezentace slovní zásoby, která je zmíněna v anglické učebnici Way to Win 6. Předpokládám, že žáci budou většinu slov znát již z výuky anglického jazyka na 1. stupni ZŠ. Ale podle mého názoru je dobré žáky důkladně seznámit jak se slovy, které by již znát měli, tak i se slovy novými. Toto seznámení spočívá jak ve významové rovině, tak i ve zvukové a grafické podobě slova.

V tematickém okruhu jsem zvolila v teoretické části zmíněnou metodu, kde vycházím od významu slova a postupuji k jeho formě.

Žáci nejdříve na tabuli mají možnost vidět obrázek nově probíraného slova, což je význam, a až po kliknutí na obrázek si začnou osvojovat jeho zvukovou a následně pak grafickou podobu.

Zvuková podoba slova:

Učitel musí nejdříve připojit a zapnout zvukové zařízení, které umožňuje žákům si bez jakýchkoliv problémů správnou výslovnost daného slova poslechnout a následně ji zopakovat zároveň s počítačem. Učitel nemusí daná slova probírat v určitém

pořadí, stačí pouze přijít k tabuli, kliknout na obrázek a díky počítači dojde ke správnému vyslovení. Žáci si už potom samostatně mohou upevňovat a vylepšovat svoji výslovnost pouhým klikáním na obrázky, pod kterými se skrývá pro ně problematická výslovnost.

Grafická podoba slova:

Záměrně žákům nenabízím význam a zvukovou a grafickou formu slova zároveň. Žákům nebrání nic v tom, aby se plně soustředili pouze na zvuky a nespojovali si je s grafémy. Nyní žáci už daná slova bez problémů poznají a umí je vyslovit, tak je možné přistoupit i ke grafické formě. Zde jsem využila jednu z mnoha výhod interaktivní tabule, kde žáci nejsou pouhými pasivními pozorovateli, ale sami se mohou podílet na samotné prezentaci. Jako nástroj interaktivní tabule musí být použita guma. Žáci chodí k tabuli a černě ohraničené rámečky se snaží vygumovat. Tímto „kouzlem“ se jim odkryje u každého obrázku (významu) grafická podoba slova.

Závěrečnou fází této druhé části je, že si žáci upevňují a spojují již dříve naučené dovednosti a to: znát význam nového slova, znát jeho zvukovou a zároveň i grafickou podobu.

Třetí částí prezentace tematického okruhu týkajícího se oblečení je závěrečné shrnutí. Žáci dostanou pracovní list ve formě tabulky (viz Přílohy), kde jim je nabídnut obrázek a fonetická transkripce slova, žáci si už sami podle tabule doplní grafickou podobu a český

		[blauz]	
		[dres]	
		[ˈdʒækɪt]	
		[ˈpʊl,əʊvə]	
		[ˈsændʒl]	
		[tʃɪ:t]	

překlad. Tento list jim slouží jako přehledný tematický slovníček.

3. 1. 2. Procvičování slovní zásoby

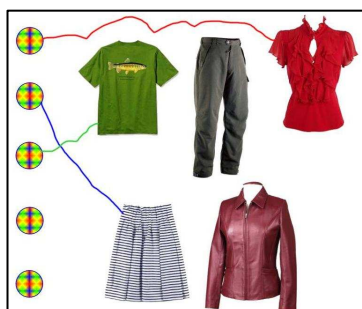
Activity 1:

Cílem této aktivity je, aby si žáci osvojili zvukovou formu a význam nových slov. Thornbury (2008) tento způsob výuky nazývá výuka drilem, ale u žáků na ZŠ je velmi důležitá zvuková podoba anglických slov. Proto jsem jako první aktivitu zvolila kombinaci zvuku a významu.

Tuto aktivitu by bylo podle mého názoru možno využít ve dvou fázích. První fáze by se týkala opravdu jenom drilu, kdy by žáci pouze opakovali zvuk nahraný

pod jednotlivými barevnými kolečky. Žák klikne nebo se pouze prstem dotkne jednoho z barevných kruhů na levé straně obrazovky a následně dojde k vyslovení slova. Žáci daná slova opakují v pořadí předem daném a potom i na přeskáčku. Tohle by se dalo pojmout i jako určitá soutěž, že učitel ukazuje na kolečka a žáci již podle paměti vyslovují. Jako kontrola jim slouží zvuk z interaktivní tabule.

Druhou fází této jednoduché aktivity by mělo být spojování, podle Thornburyho (2008) – Matching. Jak je již řečeno v teoretické části, tak v matching aktivitách má žák vždy na výběr ze dvou či více možností. Konkrétně v této aktivitě žáci přiřazují zvukovou podobu (zástupce barevné kolečko na tabuli) s významem slova (podoba obrázku).

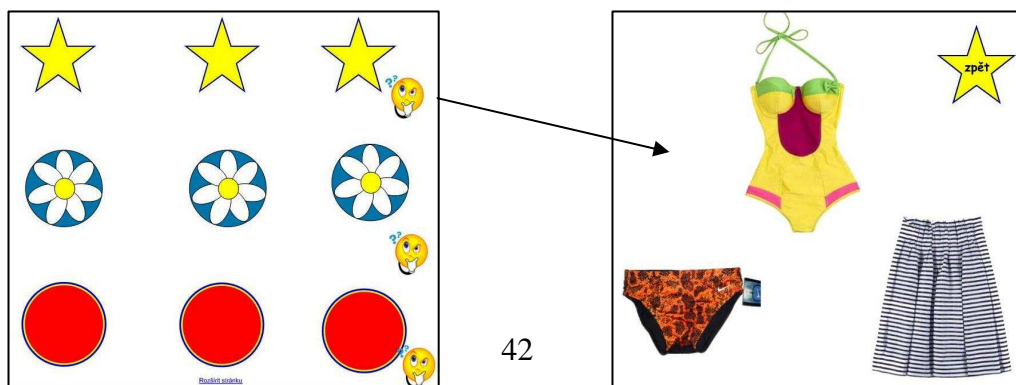
Tato aktivita je hlavně výhodná pro děti, které mají nějaké poruchy učení nebo i snížený intelekt. Obrázky jsou stejné jako v prezentaci, toto

žákům usnadňuje jednodušší zapamatování si významu. Mluvená forma je procvičována taky velmi důkladně, proto bych zde neviděla závažnější problémy pro nenačení se daných slov. Nevýhodu vidím v tom, že ve třídě či skupině jsou i žáci talentovaní, kteří budou schopni zrovna tuto konkrétní aktivitu zvládnout během daleko kratšího času. Jako řešení bych navrhla, aby učitel, který ve skupině takové talentované žáky má, jim připravil náročnější úkoly mimo interaktivní tabuli a tuto tabuli poskytl žákům slabším, aby si mohli sami procvičovat správnou výslovnost nových slov. Učitel by v tomto případě sloužil pouze jako rádce a pozorovatel žáků. Tato aktivita by měla být v rámci skupiny rozšířena o několik dalších stránek, aby se zde žáci setkali stejným způsobem s většinou dalších nových slov, které jim byly prezentovány.

Activity 2:

Tato aktivita je v odborné literatuře uváděna pod jménem 'Odd one out'. Thornbury (2008) tyto úkoly zařazuje mezi výběrové aktivity (selecting). Žáci mají k dispozici řadu slov a jejich úkolem je vybrat jediné slovo, které se do řady nehodí. Thornbury (2008) i Takač (2008) se shodují, že tento druh aktivity by neměl být učitelem hodnocen. Pokud je žák schopen svůj výběr rozumně odůvodnit, tak by jeho odpověď měla být vždy považována za správnou.

Žáci zde rovněž musí rozeznat zvukovou podobu slova, ale již nemají k dispozici žádné pomůcky, např. obrázky, které by jim alespoň naznačily význam. Učitelovým záměrem je, aby žák podle zvuku poznal i význam slova a podle toho vybral z řady slovo, které se tam nehodí. Hledisek je vždy několik, ale učitel by měl žáky upozornit, že jejich výběr by měl být postaven na významové bázi.

Žák si tedy pomocí poklepání na tři stejné tvary na tabuli poslechne daná slova a pak určí, která ze zvukových podob z významového hlediska do řady nepatří. Jestliže si žák není jistý nebo potřebuje kontrolu, tak stačí kliknout na „smajlíka“ na konci řádku a žáci budou pomocí odkazu přesměrováni na jinou stránku, kde uvidí pomocí obrázků významy jednotlivých slov a po kliknutí na obrázky si opět mohou ještě jednou zkontrolovat zvukovou podobu. Pro pokračování na další trojici slov je potřeba kliknout na odkaz „zpět“ a žák se opět vrátí na původní stránku s ornamenti.

Tato aktivita je pro žáky přínosná, protože zde mohou uplatnit i svůj názor a využít kreativitu. Aktivita 'Odd one out' může být použita jako procvičování hned po prezentaci, ale i jako hra v rámci závěrečného opakování. Všechny stránky jsou navzájem propojeny, což žákům i učitelům dovoluje se vrátit kdykoliv na úvod nebo do nějaké z předchozích řad. Jedná se pouze o izolované procvičování mluvené formy slova a jeho významu, ale již dále záleží na učitelích, zda šikovnějším žákům zařadí další aktivity, které by na tuto aktivitu navázaly.

Activity 3:

V pořadí třetí aktivita je jednou z forem obrázkového diktátu. Podle jednotlivých druhů cvičení uvedených v teoretické části bych ji zařadila mezi „decision-making tasks“. Hlavním záměrem učitele je, aby žáci opět rozeznali zvukovou podobu slova a jeho význam pomocí obrázků. Toto je

poslední aktivita v tomto okruhu, kde se s žáky zatím neprocvičuje psaná podoba slova.

Žáci si po kliknutí na tabuli na odkaz „clothes“ poslechnou řadu slov týkajících se tematického okruhu oblečení. Slova jsou diktována s dostatečnými pauzami tak, aby si žáci měli možnost dané slovo v duchu zopakovat a vybrat správný obrázek, který vyjadřuje jeho význam.

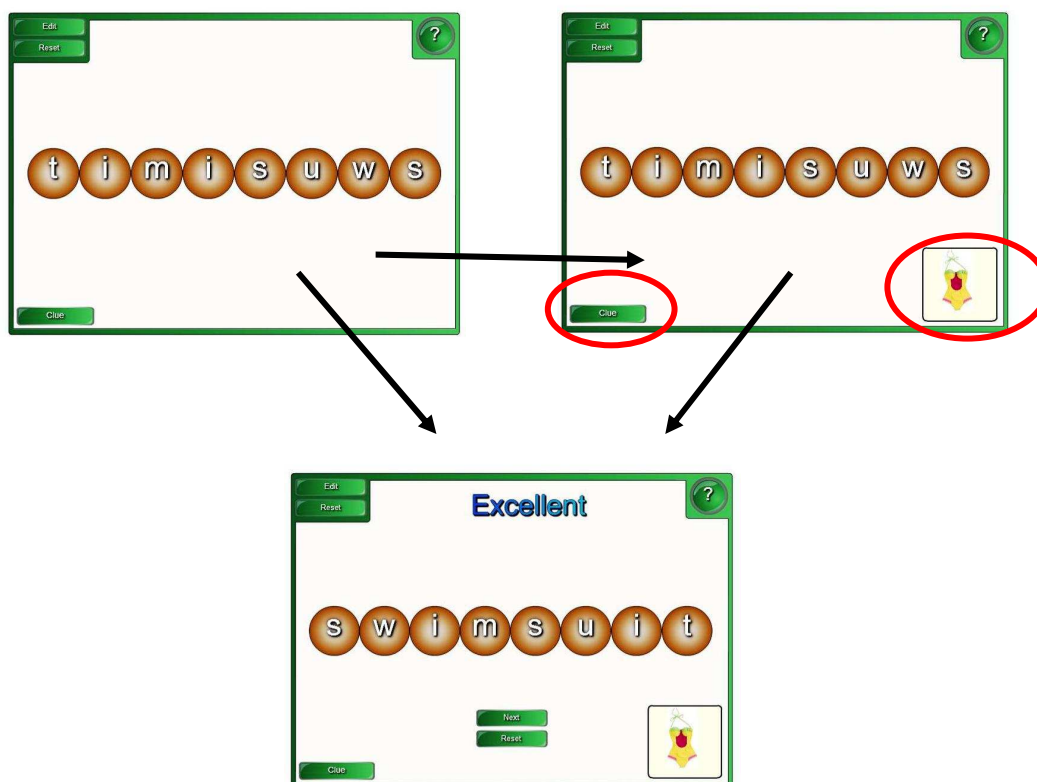
Tento zvolený obrázek přesunou na levou stranu tabule. Jednotlivé obrázky řadí za sebou v takovém pořadí, jak je slyší na nahrávce. Pro pomalejší žáky je možno nahrávku přerušit kliknutím na odkaz „clothes“, dát žákům více času a spustit ji opětovným kliknutím na výše zmíněný odkaz. Nahrávka bude pokračovat přesně tam, kde jsme ji přerušili.

Jelikož nám interaktivní tabule nedovoluje, aby na ní pracovalo více žáků současně, proto bych jako velmi přínosné řešení viděla nastříhané papírové kartičky s totožnými obrázky, jako jsou na tabuli. Tyto kartičky bych dala žákům do dvojic či do skupin, a nechala je pouze poslouchat diktovaná slova a řadit je v lavici do správného pořadí. Obrázky na interaktivní tabuli nám budou sloužit pro kontrolu samostatné práce žáků.

Activity 4:

Čtvrtá aktivita v pořadí se již týká osvojování grafické podoby slova. Jako první možnost jsem využila anagramy (přesmyčky). Jako malou pomůcku jsem do této aktivity zařadila i zobrazení významu slova pomocí obrázku.

V aktivitě zvané anagramy, jak je již zmíněno v teoretické části, mají žáci za úkol rozluštit z daných písmen slovo, které je právě zařazeno v zadaném okruhu slovní zásoby. Anagramy mají výborné využití právě ve spojení s interaktivní tabulí, protože žáci volně s danými písmeny manipulují, přesouvají je, při čemž mají opravdu pocit, jako by daná písmena měli v ruce a přesouvali je.

Žákům se na obrazovce objeví několik barevných koleček (tzv. bublin). V každé bublině je jedno písmeno ze slova, které by mělo správným seskupením písmen vzniknout. Jestliže si žák není jistý nebo požadované slovo neví, tak si může pomoci kliknutím na odkaz „clue“ umístěný v levém dolním rohu. Po stisknutí tohoto odkazu se mu zobrazí v pravém dolním rohu nápověda ve formě obrázku. Tento obrázek vyjadřuje význam požadovaného slova.

Tato aktivita je připravena pomocí doplňku „Lesson Activity Toolkit“ obsaženého přímo v softwaru určeném pro interaktivní tabuli Smart Board. Díky tomu má žák okamžitě zpětnou vazbu, zda pracoval správně či ne. Jakmile žák dané slovo složí správně, tak se mu na obrazovce ukáže pochvala v anglickém jazyce „Excellent“ a odkaz pro zobrazení dalšího anagramu. Jakmile dojde u žáků k osvojení nové slovní zásoby, tak by se tato aktivita dala použít v rámci hry. Např. učitel bude mlčky zobrazovat jednotlivá písmena,

ze kterých žáci musí složit slovo. Slova si žáci píšou do sešitu. Tímto má učitel jistotu, že každý žák ze skupiny si zkusil dané slovo zapsat a musel se zamyslet i nad jeho významem. Po skončení soutěže je provedeno vyhodnocení pomocí interaktivní tabule, kde žáci teprve skládají daná písmena do smysluplných slov. Podle mého názoru je tato aktivita mezi žáky velice oblíbená. Problém, který bych zde možná viděla je ten, že žáci s poruchami učení budou vždy potřebovat nápovědu ve formě obrázků. Naopak žáci šikovnější, u kterých i učitel chce podporovat kreativní myšlení, by se měli obejít bez obrázků a daný význam slova vymyslet sami. Jestliže se bude skupina žáků skládat z obou výše zmíněných jedinců, tak by mohlo hrozit, že žáci šikovnější nepustí ke slovu žáky slabší. Ale tohle už je na učiteli a jeho organizaci hodiny.

Activity 5:

Tato aktivita je zaměřena na grafickou (psanou) podobu slova a jeho význam, který je rovněž vyjádřen pomocí obrázku. Tato aktivita je hojně využívána ve výuce již na 1. stupni, kde žáci přiřazují napsaná slova k obrázkům.

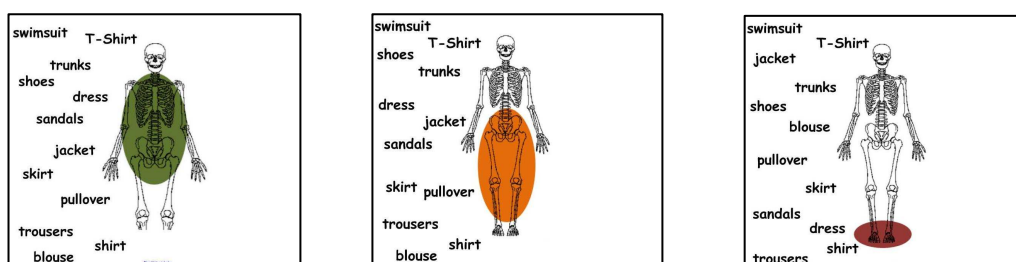
Žáci mají za úkol přiřadit správné slovo k obrázku. Slova nejsou nijak ozvučena, ani neodkazují na zvuk. Ale jako alternativní řešení pro zapojení ještě i mluvené podoby slova, může každý žák, který půjde k tabuli přiřadit správné slovo toto slovo i vyslovit.

Žáci se pouze dotknou modrého rámečku, ve kterém je slovo napsáno, a táhnou ho do bílého prázdného rámečku ke správnému obrázku. Zde se dá již dopředu nastavit, že program bude žáky okamžitě opravovat nebo k opravě dojde až po doplnění všech slov. Pro oba způsoby opravy je nutné stisknout tlačítko „check“ umístěné v horní části tabule či obrazovky. Po kontrole se

u jednotlivých obrázků objeví buď zelená fajfka pro správnou odpověď, nebo červený křížek pro špatnou odpověď. Žáci i v tuto chvíli mají možnost si svoji práci opravit. Jakmile přemístí modré rámečky na správná místa, okamžitě, již bez stisknutí tlačítka pro kontrolu, se červená značka změní na zelenou. Nevýhodou je, že na jedné obrazovce je omezený počet obrázků a tím pádem i slov. Proto je dobré připravit si několik podobných stránek s různými slovy, aby téměř každý žák ze skupiny si mohl vyzkoušet přiřadit grafickou podobu slova k jeho obrázku (významu).

Activity 6a, b, c:

Hlavním cílem této aktivity je procvičování grafické podoby slova spolu s jeho významem. Význam zde již není vyjádřen obrázkem, ale na pozadí je kostra člověka, na které je barevně zvýrazněna jedna určitá část těla.

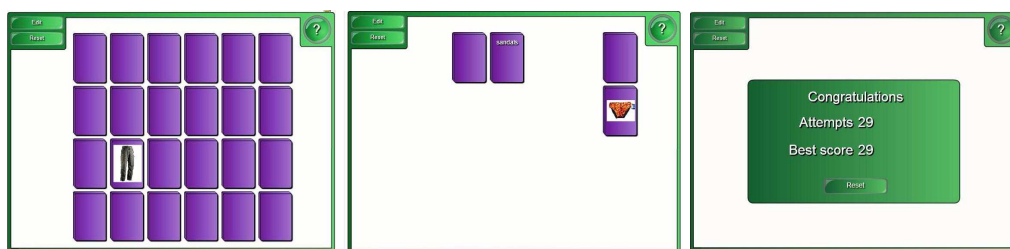
Žáci musí roztrždit slova podle významu. Toto třídění je dané tím, na kterém místě se konkrétní druh oblečení obvykle nosí. Skupinu vybraných slov žáci následně přesunou přes kostru do pravé části obrazovky. Opět zde lze zároveň rozvíjet i komunikační dovednosti. Jedná se o zapojení izolovaných slov do kontextu, např. každý s žáků může popsat, co právě dnes má na sobě na zvýrazněné části těla. Pokud se objeví nějaký kus oblečení, který nebyl v prezentované slovní zásobě, žáci si ho mohou doplnit do svého, v rámci prezentace slovní zásoby, vytvořeného seznamu. Touto aktivitou se jednak bude upevňovat a rozšiřovat jejich stávající slovní zásoba. Zároveň by měl být v žácích probuzen ještě větší zájem o danou problematiku. V odborné literatuře týkající se psychologie dětí školou povinných je uváděno, že v situacích, kdy žáci mluví o své osobě a o svých blízkých, tak dochází k daleko rychlejšímu

osvojování jakýchkoliv nových informací, než když se ve výuce simulují žákům vzdálené situace.

Activity 7:

Aktivita česky zvaná pexeso je u Thornburyho (2008) pojmenovaná jako „pelmanism“. V teoretické části jsem podrobně popsala celý pracovní postup, jak vytvořit plně automatické pexeso v programu Smartboard Notebook.

V tomto tematickém okruhu jsem zvolila hledání jednotlivých párů slov založené na psané formě a významu ve formě obrázku. Žáci mají za úkol prstem klikat na fialové kartičky a snažit se najít dvě kartičky, co k sobě z hlediska významu patří.

Program sám pozná, zda žákova volba byla správná či špatná, a okamžitě ho ohodnotí. Při dobře zvolené dvojici obě kartičky z obrazovky zmizí a při špatně zvolené dvojici se obě obrátí fialovou stranou nahoru.

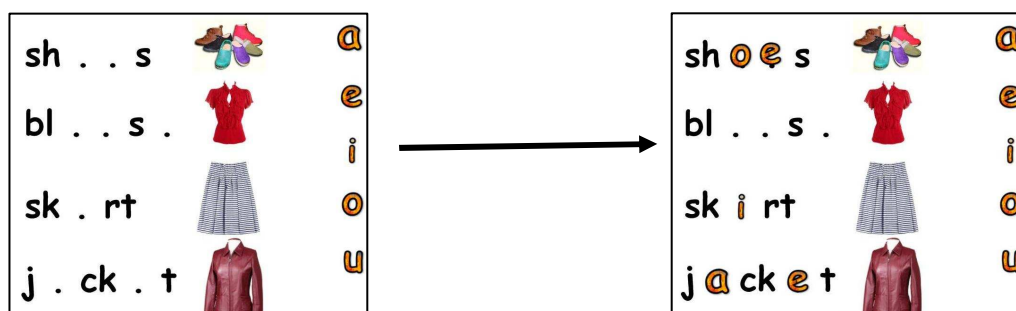
Pro nalezení všech kartiček je možné nastavit určitý časový limit, po kterém bude hra přerušena. Tuto možnost jsem zde avšak nevyužila, protože žáci by se měli spíše soustředit na správnost než na rychlost. Dále si zde lze vybrat počet dvojic, které požadujeme v pexesu. Čím méně je dvojic, tím větší jsou kartičky na obrazovce. Další volbou je číslování karet. Kartičky mohou být na fialové straně očíslovány, což žákům usnadňuje si zapamatování místa, kde hledané slovo či obrázek najít.

Jakmile žáci najdou všechny dvojice, na ploše již není žádná fialová kartička, tak se automaticky na obrazovce objeví závěrečné zhodnocení s gratulací. Žáci zde vidí, kolik pokusů museli udělat, aby našli všechny dvojice, a zároveň se jim ukazuje i nejlepší skóre v rámci spuštěné aktivity.

Tato hra by se dala využít i jako skupinová práce, kde každá skupina si zahraje jednu hru. Na závěr se díky zhodnocení všech her žáci dozvědí, která skupina měla nejméně pokusů, což znamená, že byla nejlepší ve vyhledávání dvojic. Alternativou je boj mezi dvěma družstvy. Žáci z jednotlivých družstev odkrývají políčka na střídačku, a která skupina jich má nejvíce, ta vyhrává. Ovšem zde je nutné, aby učitel zapisoval jednotlivým družstvům body, protože tabule nerozeznává, které družstvo zrovna obrací kartičky.

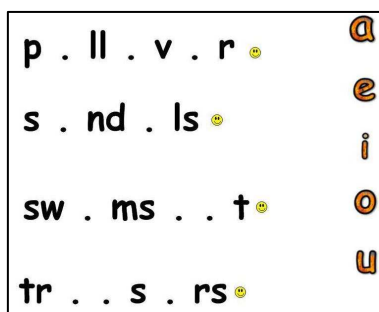
Activity 8:

Tato aktivita je zaměřena na grafickou (psanou) podobu slova. Jako pomůcku zde žáci mají k dispozici obrázky, což jim připomene význam daného slova. Pro další nápovědu je potřeba kliknout na obrázek. Po kliknutí je dané slovo vysloveno. Tím pádem se zde žáci setkávají jak s formou (psanou i mluvenou), tak i s významem slov.

Žáci zde mají k dispozici seznam samohlásek na pravé straně obrazovky. Jednotlivé samohlásky jsou naprogramovány pomocí nekonečného klonovače, který žákům nabízí neomezený počet každé ze samohlásek. Žáci pouhým přetažením doplní slova vyjadřující jednotlivé druhy oblečení. Pro kontrolu si žáci kliknou na obrázek, díky kterému dojde k vyslovení slova. Žáci si daná slova mohou podle nahrávky opakovat a psanou formu je možné procvičit pomocí hláskování (spellingu).

Activity 9:

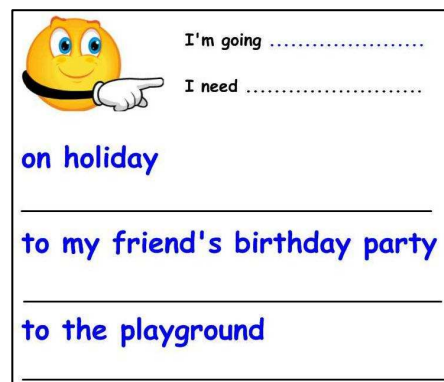

Princip této aktivity je stejný jako u předchozí aktivity (Activity 8). Jedná se o určitou obměnu. Žáci opět procvičují psanou formu slova izolovaně. Žáci už nemají k dispozici nápovědu pro význam slova.

Vedle psané formy je pouze „smajlík“, který odkazuje na mluvenou podobu. Tato aktivita není nijak naprogramována, tím pádem žáky nijak nehodnotí ani neopravuje jejich chyby. Jednotlivé stránky by bylo možné exportovat do pdf nebo Microsoft Wordu a použít je jako pracovní listy v rámci vyučovací hodiny. Tím pádem by žáci samohlásky do slov doplňovali psacími potřebami a na interaktivní tabuli by pro kontrolu doplňovali samohlásky pomocí přetažení.

Activity 10:

Zde se žáci pokusí zařadit novou slovní zásobu do mluveného a následně psaného kontextu. Thornbury (2008) tento typ úkolu nazývá „Production tasks“. V teoretické části jsem uvedla rozdělení těchto aktivit a možnosti jejich aplikace v hodinách anglického jazyka. Na interaktivní tabuli mají žáci k dispozici tři situace, podle kterých mají za úkol určit, jaké oblečení si musí koupit, obléci nebo sbalit s sebou na prázdniny, na oslavu narozenin a na hřiště. Dále učitel tento úkol může rozvést tak, že žáci vymyslí nějaký příběh, který se bude odehrávat na předem vybraném místě. V jejich příběhu by se mělo objevit co největší množství nově naučené slovní zásoby týkající se tematického okruhu oblékání.

Předpokládám, že žáci k tomuto úkolu budou potřebovat slovník nebo alespoň seznam potřebné slovní zásoby týkající se jejich příběhu. Žáci 6. ročníku ZŠ jsou podle mě schopni tvořit jednoduché věty z běžného života, avšak učitel by jim měl dát k dispozici i potřebné větné struktury, zmínit

tvoření přítomného nebo minulého času a samozřejmě jim dát možnost vyhledat si potřebné informace na internetu nebo v knihách. Pro toto je opět výborná interaktivní tabule, která dovoluje ovládat internet i elektronický slovník přímo od tabule bez nutnosti myši a klávesnice.

3. 1. 3. Příprava vyučovací hodiny

Vyučovací hodina bude zaměřena na prezentaci a následné procvičování slovní zásoby týkající se tematického kruhu oblečení. V rámci jedné vyučovací hodiny bych chtěla žákům danou slovní zásobu prezentovat, ale zároveň ji s nimi i procvičit. Tyto aktivity budou většinou probíhat ve formě skupinové práce, kde žáci budou pracovat ve dvojicích. Jak jsem již zmínila, tak na interaktivní tabuli může pracovat pouze jeden žák, proto je potřeba pro ostatní žáky mít připravený pracovní list nebo papírové kartičky, které budou simulovat práci na interaktivní tabuli. Tímto zamezím vyrušování žáků z důvodu nečinnosti. Jsem si vědoma toho, že učitel v rámci běžné výuky neprobere jeden tematický celek a víc se k němu nevrací. I v teoretické části jsem již zmínila doporučené intervaly, kdy by se žák měl k nové slovní zásobě vrátit, aby se dostala do aktivně používané. Mým záměrem ale není žáky pouze naučit a procvičovat s nimi novou slovní zásobu, ale zjistit, jak budou na jednotlivé aktivity reagovat a zda se mi potvrdí či dojde k vyvrácení mých výše zmíněných závěrů z jednotlivých aktivit. Z nedostatku vymezeného času stráveného s žáky (vyučovací hodina, 45 minut) jsem nucena vybrat pouze některé aktivity, u kterých svoje předchozí domněnky potvrdit nebo vyvrátit.

Postup hodiny:

1. Prezentace

a) **Brainstorming:** „clothes“ – rozdělit žáky do skupin po třech až čtyřech, dát jim časový limit 3 minuty a nechat je sepsat všechny druhy oblečení, které znají. Skupina, která má nejvíce slov, vyhrává. Poté žáci chodí k tabuli a na úvodní obrazovce souboru prezentace píší

svoje nápady. Do tohoto shrnutí se zapojí všechny skupiny. Budu se snažit, aby každý žák ze skupiny napsal alespoň jedno slovo na tabuli. Doba trvání této úvodní aktivity odhaduji na 7 – 10 minut.

b) Samotná prezentace: Mým hlavním cílem bude seznámit žáky s významem, mluvenou a psanou formou slov a tyto složky vzájemně propojit. Celá prezentace nové slovní zásoby bude probíhat podle výše uvedeného postupu. Rozdám žákům tabulky se slovníčkem, kde si žáci sami doplní chybějící informace. Žáci se střídají u interaktivní tabule a ostatní pracují ve svých pracovních listech. Prezentace touto formou bude trvat cca 10 minut.

c) Jednotlivé procvičovací aktivity:

* Activity 2: Aktivitu a její možnosti využití jsem popsala výše. Přesně podle těchto pokynů budu postupovat i ve vyučované hodině. Vzhledem k tomu, že žáci nejsou moc zvyklí pracovat s tabulí, tak bych jim chtěla dát možnost, aby si vyzkoušeli jednotlivé úkony, které potřebují zvládnout pro správné zacházení s tabulí. Abych zapojila do práce všechny žáky ve skupině, tak jim nejdříve budu dané zvuky spouštět sama a oni si budou do sešitu nebo na volný list papíru zapisovat, kolikátý obrazec vyjadřuje slovo, které se do řady nehodí. Při kontrole a odůvodňování žákům dovoluji, aby si pomocí odkazů zkontrolovali svoji práci. Budu žáky nutit, aby všechna slova vyslovili správně a všichni si byli jisti o jeho významu. Předpokládaná doba trvání této aktivity je 5 minut.

* Activity 4: Žáci se budou snažit složit z jednotlivých písmen slova. Žákům tuto aktivitu doplním o rozvíjení mluvené formy, kdy bude muset každý žák, který slovo vyluští, ho i správně vyslovit. Doba trvání aktivity v rámci hodiny bude asi 5 minut. Pokud bude žákům dělat tato aktivita problém, např. nepůjde jim jednotlivé kruhy dobře přesouvat kvůli malým zkušenostem s interaktivní

tabulí nebo jim bude dělat problém psaná forma slova, tak bych tuto aktivitu zopakovala ještě jednou. Tohle ale budu řešit na místě v rámci vyučovací hodiny.

* Activity 6a: Vybrala jsem právě část první, protože zde se objevuje nejvíce problematických a podle mého názoru pro žáky nejvíce neznámých slov. Žáci prvně budou pracovat samostatně. Vyberou a do sešitu si všichni zapíší slova, která odpovídají zadanému úkolu. Potom budou teprve chodit k tabuli a přesouvat požadované druhy oblečení. Předpokládám, že žákům tato aktivita zabere asi 7 minut.

* Activity 10: V závěrečné aktivitě žáky rozdělím do skupin, aby nejprve vhodně zařadili jednotlivé druhy oblečení k uvedeným situacím. Následně jim dám na výběr z těchto aktivit jednu, a jejich úkolem bude 7 – 10 větami popsat jejich prázdniny, narozeninovou oslavu nebo jen tak odpoledne venku na hřišti. V tomto popisu budou muset využít co nejvíce druhů oblečení, které se během společné hodiny se mnou naučili. Žáky upozorním, že by tyto věty měly vyjadřovat nějaký příběh. Samozřejmě u slabších žáků kladně zhodnotím alespoň správně utvořené větné konstrukce a použití nové slovní zásoby. Na závěr si některé z příběhů přečteme. Předpokládám, že žákům tato aktivita nebude trvat déle než 6 minut.

d) Závěrečné shrnutí nově probrané slovní zásoby a zhodnocení hodiny:

V závěrečných 5 minutách se s žáky vrátím do jejich na začátku hodiny vytvořeného slovníčku s novou slovní zásobou týkající se oblečení. Společným brainstormingem pomocí mluvené formy si s žáky společně projdeme všechna nově naučená slova. Žákům poděkuji za jejich spolupráci a pochválím je za výborně odvedenou práci. Kladným zhodnocením bych u nich měla vyvolat pocit, že každý z nich si z hodiny odnáší něco nového.

3. 1. 4. Zhodnocení odučených hodin spojených se slovní zásobou oblečení

Jak jsem již předpokládala při přípravě materiálů a hodiny samotné, tak žáci již některá slova týkající se oblečení znali. Po předchozí konzultaci se stávající učitelkou jsem se také dozvěděla, že tematický okruh oblečení by měli mít žáci již naučený. Je pravdou, že skupina, kde byli žáci talentovanější, pracovala aktivněji a na závěr mi ještě zbyl čas na konverzaci a doplňující otázky. Žáci byli zvědavější. Skupina druhá, kde byli žáci s problémy učení a chování také pracovali s nadšením, ale nikdo z nich se mě nezeptal na žádné jiné slovo, které by nebylo v prezentaci. Obě skupiny práce s tabulí velmi bavila. Byla jsem překvapená, že obě skupiny potřebovali u Activity 2 nápovědu, i když já jsem předpokládala, že ta šikovnější ji potřebovat nebude. Aktivita týkající se anagramů měla asi největší úspěch u obou skupin, dokonce druhá skupina ji dělala dvakrát. Žáci nadšeně chodili k tabuli. Navzájem si radili, které písmeno dát kam, čímž si zároveň procvičovali anglickou abecedu. Tohle mě při přípravě aktivity nenapadlo. Při následující aktivitě (Activity 6a) došlo i k propojení anglického jazyka s přírodopisem. Toto je v RVP nazýváno jako mezipředmětové vztahy. Velký zájem u žáků vzbudil obrázek s kostrou. Slova třídili bez obtíží, někteří si na pomoc vzali svůj vytvořený obrázkový slovníček. Tímto bych chtěla zdůraznit, že doposud jsem mezi jednotlivými skupinami neviděla jakékoliv rozdíly. Žáci pracovali s nadšením, během hodiny jsem nezaznamenala nekázeň nebo vyrušování. Poslední aktivita (Activity 10) tento průběh naprosto změnila. Žáci z obou skupin očividně nejsou zvyklí přemýšlet v cizím jazyce, proto jim dělalo velký problém začlenit novou slovní zásobu do kontextu. Žákům v první skupině pomohly moje příkladové věty a následně můj příběh. Poté někteří z nich byli schopni vymyslet alespoň 2 – 3 věty týkající se oblečení. Naopak v žácích z druhé skupiny byla již na začátku vidět nechuť k vytváření vět. Jejich chování se změnilo. Z důvodu nedostatku času jsem je již nemohla nějak motivovat a navést na potřebnou činnost, proto tato aktivita skončila u pouhého doplňování různých druhů oblečení ke zmíněnému prostředí.

Bylo vidět, že žáci si novou slovní zásobu osvojili bez větších problémů. Žákům pouze dělalo problém zapamatovat si hlavně mluvenou formu pro dámské a pánské plavky. Na tyto kusy oblečení jsem se zaměřila a řekla bych, že neustálým doplňováním mluvené formy slov do všech aktivit došlo i k osvojení těchto dvou problematictějších slov.

Tyto hodiny byly již dopředu ovlivněny tím, že žáci tematický okruh týkající se oblečení již dříve probírali. Bylo to pro většinu z nich pouhé opakování.

3. 2. Food and Drinks

3. 2. 1. Presentace slovní zásoby

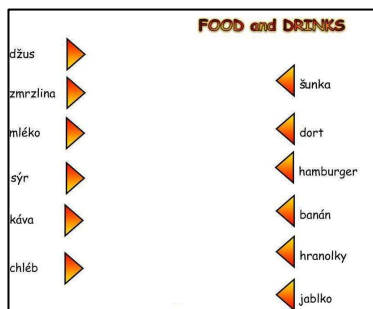
Soubor určený pro prezentaci slovní zásoby je rozdělen do tří částí:

Na úvodní stránce jsem vytvořila obrazovku, která žáky uvede do nově probíraného tématu, a v pozadí jsou umístěna nová slova ve formě obrázků. Tato slova by měla sloužit jak jednotlivým žákům pro vybavení si již dříve naučené slovní zásoby, tak i učitel, aby zjistil, která slova jsou pro žáky úplně nová, u kterých slov jim dělá problém zvuková podoba (výslovnost slova) nebo která slova vůbec většina žáků nezná. Jak jsem již uvedla v teoretické části, tak všechny vybrané okruhy se týkají běžné slovní zásoby z každodenního života, proto jsem usoudila, že žáci v 6. ročníku ZŠ již nějaká slova z tohoto okruhu znají. Úkolem žáků

je snažit se pojmenovat alespoň některé obrázky vyjadřující nový tematický okruh. Podle mého názoru zde není nutné, aby žáci chodili slova psát na tabuli, měla by zde stačit pouze zvuková podoba slov. Zde by mělo dojít k určité motivaci žáků, protože očekávám, že tematický okruh týkající se jídla bude pro žáky velmi zajímavý. Z osobní zkušenosti vím, že žáci jsou zvyklí chodit do nejrůznějších restaurací a ti zvědavější si dokonce objednávají jídla pomocí anglického jídelního lístku.

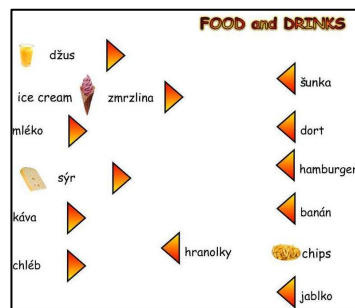
Hlavní částí prezentace tohoto tematického okruhu je seznámit žáky

s významem a správnou zvukovou a grafickou podobou slova. Při prezentaci opět postupuji od významu slova k jeho formě. Jako výchozí metodu prezentace využívám kombinaci překladu a obrázku. Následně jsou žáci seznámeni s mluvenou a až potom s psanou podobou slova.

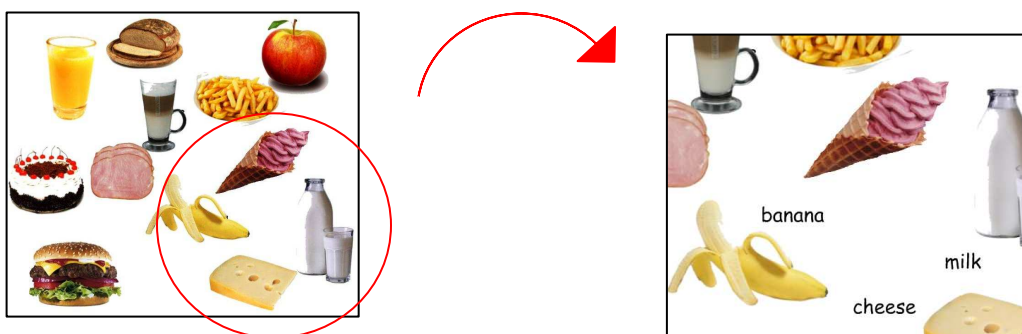
podobou slova.

Žáci se nejdříve pokoušejí nové slovo pomocí jeho českého ekvivalentu odhadnout, následně zatáhnou za barevnou šipku na interaktivní tabuli a objeví se jim obrázek, na který stačí kliknout a žákům je prezentována mluvená podoba slova. Jestliže za tuto šipku zatáhnou podruhé, tak za obrázkem s mluvenou formou se jim objeví i grafická podoba slova.

Na závěr, po vytažení všech záložek, si žáci sami vytvoří určitý přehled všech nově prezentovaných slov, včetně jejich významu i psané formy. Mluvenou formu si mohou kdykoliv zopakovat kliknutím prstu na interaktivní tabuli na obrázek. Aby si žáci lépe a rychleji osvojili novou slovní zásobu týkající se jídla, tak dostanou stejný přehled, jako jim vznikl na tabuli v papírové podobě (viz. Příloha 2).

Poslední stránka je určena pro závěrečné shrnutí nebo pro upevnění kterékoliv složky slova, která dělá žákovi nebo žákům problém. Na stránce jsou zobrazena všechna nově naučená slova, která budou následně procvičována. Tato slova jsou vyjádřena pomocí obrázků. Po kliknutí na obrázek dojde k vyslovení daného slova a pod obrázkem, který stačí kousek odsunout kamkoliv na tabuli, je ukryta grafická podoba tohoto slova.

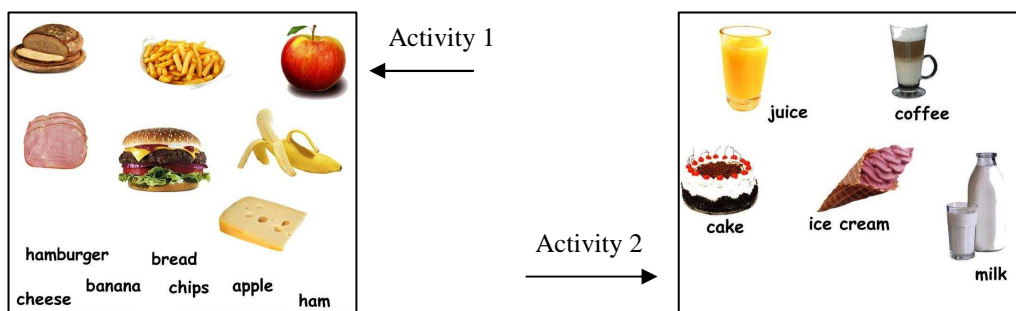

3. 2. 2. Procvičování slovní zásoby

Activity 1, Activity 2:

Tyto dvě aktivity jsou naprosto shodné. Vytvořila jsem je dvakrát z důvodu procvičení všech slov, která byla již dříve prezentována.

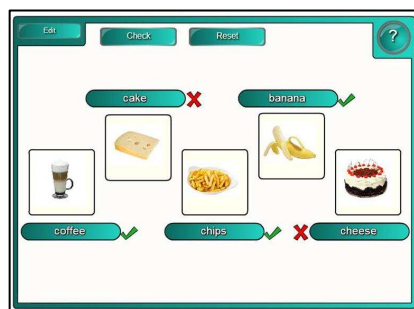
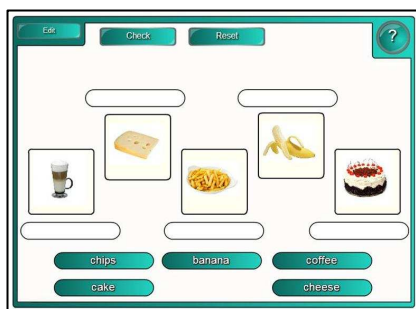
V této aktivitě by si žáci měli osvojovat jak význam, tak i formu – mluvenou i psanou. Význam je vyjádřen stejným obrázkem, jako byl v prezentaci, proto nikdo z žáků nebude mít problém rozpoznat, o jakou potravinu se jedná. Obrázky i grafická podoba slova jsou plně ozvučena, což znamená, že po kliknutí na obrázek i na napsané slovo dojde k jeho vyslovení.

Žáci by si zde měli díky shodné zvukové podobě osvojit psanou formu a význam nového slova. Nejdříve by mělo dojít pouze k hledání správných dvojic. Slabší žáci mohou chodit k tabuli a hledat dvojice pouze zkusmo, ti šikovnější si již mohou daná slova přiřazovat přetažením k obrázku hned. Závěrečná kontrola bude provedena opět přes zvukovou formu. Po kliknutí na obrázek by mělo dojít k vyslovení stejného slova jako po kliknutí na slovo. Alternativním využitím této aktivity by mohly být kartičky, kde na jedné kartičce bude název a na kartičce druhé obrázek s významem slova. Žáci by nejdříve ve skupinkách nebo samostatně našli dvojice slov a až následně by chodili k tabuli a přiřazovali. Tato aktivita je v teoretické části zařazena mezi jednu z nejjednodušších aktivit patřících pouze k vybírání a přiřazování slov (decision-making tasks – matching). Právě zde je znatelná obrovská výhoda interaktivní tabule oproti klasickému procvičování slovíček na kartičkách. Při práci s kartičkami se žáci nijak neseťkají s mluvenou formou, ale při naprosto stejné aktivitě, ale na interaktivní tabuli, jsou nuceni alespoň mluvenou formu slyšet, v ideálním případě i reprodukovat. Přímou na tabuli smí pracovat pouze jeden z žáků ze skupiny, ale opakovat a vyslovovat předem poslechnutá slova mohou všichni žáci sborově nebo individuálně.

Activity 3:

Cílem této aktivity je procvičit s žáky psanou podobu slova a jeho význam, který je opět vyjádřen pomocí obrázků. Žáci přiřazují správné slovo k obrázku. Opět se jedná o aktivitu, kde má žák na výběr z několika možností a on pouze vybírá a spojuje k sobě patřící dvojice. Sám zde nic nemusí produkovat. Tuto aktivitu však nelze nijak ozvučit, proto by bylo dobré, aby žák, který právě u tabule přiřazuje k obrázku (významu slova) jeho psanou podobu, dané slovo vyslovil.

Přesný postup, jak s typem této aktivity pracovat, je popsán v předchozím tematickém okruhu týkajícím se oblečení u Activity 5.

Activity 4:

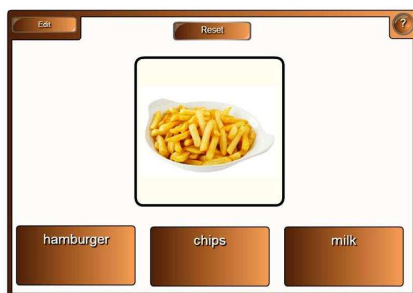
V této aktivitě si žáci procvičují izolovaně význam a psanou podobu nového slova. Nejedná se zde o pouhé spojování významu a formy slova. V teoretické části je tato aktivita nazývána jako „multiple choice“. Thornbury však tento typ cvičení nezařazuje do aktivity, která procvičuje nová slova izolovaně, ale mezi aktivity zaměřující se na kontext. V tomto případě se opravdu jedná o výběr z několika možností, ale bez použití kontextu.

Při načtení celé obrazovky se žákům zobrazí černě ohraničený obdélník, ve kterém se velice rychle automaticky

vyměňují obrázky týkající se jídla a pití. Úkolem žáka je kliknout prstem

na tento obdélník, obrázky se okamžitě přestanou vyměňovat. Žák si tímto jakoby vybere jeden z obrázků, ke kterému mu počítač sám nabídne vždy tři možnosti jeho písemné podoby.

Úkolem žáka je pouze vybrat správnou možnost, která patří k významu zobrazeného

slova. Zde je důležité zmínit, že tato aktivita je plně vedena počítačem, proto dokud žák správně nepřihradí k významu slova jeho formu, tak ho počítač nenechá vybrat další obrázek. Teprve po zvolení správné možnosti psané podoby slova může žák dále pokračovat v aktivitě. Tato aktivita je nastavena tak, že by se jednotlivé obrázky neměly v rámci jednoho kola opakovat, proto jsem při výběru obrázků a slov zvolila všechna slova, která by si měl žák osvojit v rámci procvičování toho tematického okruhu. Tím mám jistotu, že se na tabuli objeví všechna slova minimálně jednou.

U této aktivity bych z pohledu učitele viděla jednu nevýhodu. U tabule může být vždy pouze jeden žák a pro ostatní žáky ve třídě neexistuje stejná alternativa, kterou by mohli sami plnit v lavicích. Proto bych přímo tuto výběrovou aktivitu využila jako hru nebo soutěž mezi žáky. Lze vytvořit dvě skupinky v rámci skupiny, které by proti sobě mohly soutěžit přímo u interaktivní tabule. Učitel by jim pouze počítal body a dbal na jejich správnou výslovnost nových slov, protože tato aktivita nedovoluje zapojení zvukové podoby slov.

Activity 5:

Tato aktivita opět u žáků izolovaně procvičuje význam slova a jeho grafickou (psanou) podobu. Princip práce s touto aktivitou je stejný jako u předchozí aktivity (Activity 4). Avšak je rozdílná v tom, že žáci již nemají k dispozici výběr ze tří možných odpovědí. Svoji odpověď musí sami pomocí prstu nebo speciálního pera určeného pro interaktivní tabuli napsat. Již jim není k dispozici jakákoliv nápověda. Tato aktivita je naprogramována tak, že sama rozpozná ručně psané tiskací písmo a pozná, zda žák požadované slovo napsal správně nebo ne.

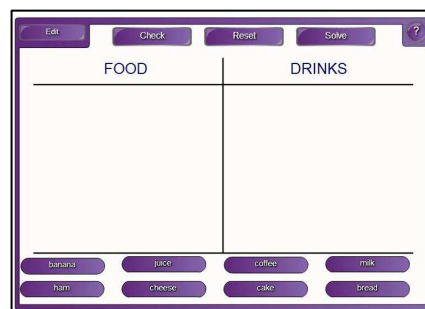
po dokončení psaní
kliknout na toto
tlačítko pro
zkontrolování

Díky této aktivitě učitel může zapojit do procvičování celou skupinu žáků. Oproti předchozí aktivitě je tato činnost efektivnější. Učitel žákům pouze kliká na obrázky a žáci si nejdříve potřebné odpovědi zapisují na papír nebo do sešitu a až následně provádí kontrolu pomocí interaktivní tabule.

Pro zpestření této aktivity lze použít hláskování (spelling), kdy jeden žák hláskuje druhému žákovi u tabule potřebné slovo.

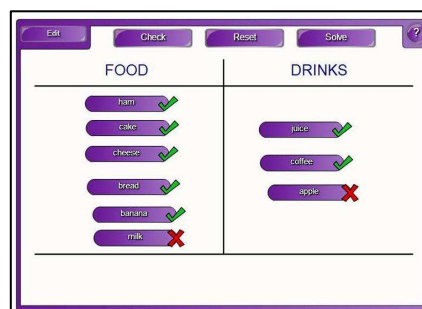
Activity 6:

Cílem této aktivity je propojit formu i význam jednotlivých slov daného tematického okruhu. Žáci mají k dispozici seznam slov a jejich úkolem je zařadit jednotlivá slova vzhledem k jejich významu, zda se jedná o potravinu (jídlo) nebo nápoj. Thornbury, jak je

již zmíněno v teoretické části, toto cvičení nazývá „Sorting“ a uvádí u něj dvě možnosti využití: dát žákům k dispozici klíč, podle kterého budou slova třídit nebo nechat na nich, jak daná slova roztřídí. Já jsem žákům již dopředu určila a na tabuli naznačila, jak mají daná slova rozdělit. Žáci si nemohou daná slova dopředu připravit, protože téměř pod každým slovem, které je zobrazeno na úvodní obrazovce se ještě skrývá další slovo z konkrétního tematického okruhu.

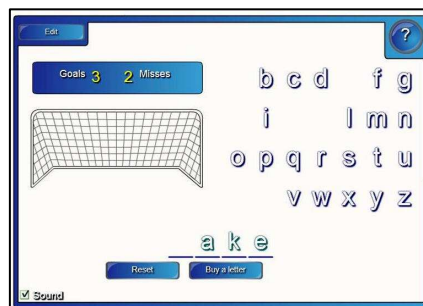
Jedná se o dopředu naprogramovanou aktivitu, která žákům sama zkontroluje jejich odpovědi a umožní jim samostatnou opravu. Žáci dále mohou s touto aktivitou pracovat pomocí barev, např. označovat svoje oblíbená nebo méně oblíbená jídla. Pro zapojení celého kolektivu by bylo možné potřebná slova vytisknout přímo z programu Smart Notebook a nechat žáky, aby je nejdříve každý sám zařadil do správného sloupečku.

V této aktivitě není začleněna zvuková podoba slov, proto by měl učitel sám vést žáky k tomu, aby vždy slovo, které zařazují, i správně vyslovili.

Activity 7:

Tato aktivita by měla být pro žáky hrou, při které si budou osvojovat pouze psanou podobu slova. I prostředí, ve kterém je cvičení vytvořeno, již napovídá, že žákům bude blízké a bude v nich vyvolávat soutěživou reakci. Proto bych tuto aktivitu

zařadila jako soutěž buď jednotlivců, nebo družstev v rámci jedné skupiny.

Na obrazovce jsou v dolní části zobrazeny čárky, které žákům udávají počet písmen, ze kterých se potřebné slovo skládá. Na pravé straně mají k dispozici celou abecedu a na levé straně obrazovky je obrázek branky, kde je zobrazována animace při správně nebo při špatně zvoleném písmenu. Celá aktivita je doplněna motivačním zvukem a anglickými nápisy „MISS“ při špatné odpovědi a „GOAL“ při správné odpovědi. Úkolem žáků je uhodnout slovo z daného tematického okruhu. Toto slovo si musí složit z nabízené abecedy na pravé straně obrazovky.

V závěru hry, po uhádnutí celého slova, se na obrazovce objeví anglická pochvala a počet správně a špatně vybraných písmen. Potřebné slovo je ještě

jednou zobrazeno a žáci s ním mohou dále pracovat, např. ještě procvičit mluvenou formu, jeho význam nebo zapojení do kontextu pomocí otázek a následných odpovědí, které budou dané slovo obsahovat.

Activity 8:

Aktivita v pořadí osmá se svým cílem velmi podobá aktivitě šesté (Activity 6). Žáci zde zařazují slova podle významu do kategorií, které slovo reprezentuje zdravé nebo nezdravé jídlo. Jelikož je podle RVP v 6. ročníku zařazen předmět Výchova ke zdraví, tak je podle

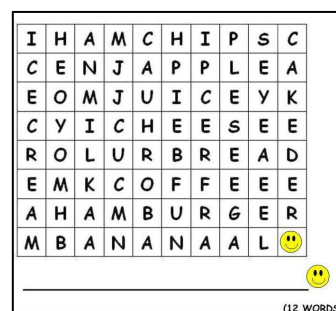
mého názoru důležité žáky na tuto problematiku upozornit i v rámci výuky anglického jazyka (uplatnění mezipředmětových vztahů). Domnívám se, že při třídění některých potravin bude mezi žáky docházet k rozporu, proto by bylo dobré si před touto aktivitou s žáky daná slova projít česky a ujasnit si, které jídlo je pro ně zdravé a naopak. Žáci se při této aktivitě setkají s dalšími dvěma novými slovy – „healthy“, „unhealthy“. Hlavním cílem není dostat tato slova do žákovy aktivně používané slovní zásoby, pouze je nutné, aby žáci těmto slovům rozuměli (pasivní slovní zásoba).

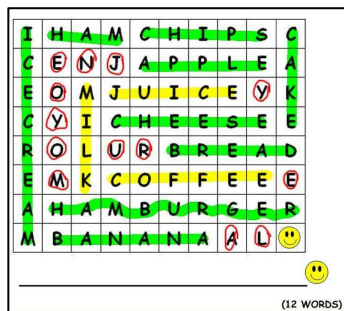
Na obrazovce jsou zobrazeny dva barevné „víry“, do kterých žáci budou pomocí přetažení přenášet jednotlivá slova. Pokud dané slovo bude patřit do zobrazené skupiny, tak vír pohltí celý zelený rámeček i se slovem (spolkne ho), ale pokud žák udělá chybu, vír odmítne přijmout dané slovo a okamžitě ho vrátí (vyplivne ho) na původní místo. Učitel při této aktivitě pouze dohlíží, nemusí nijak do průběhu zasahovat a hodnotit ho, ale musí kontrolovat správnou výslovnost žáků u jednotlivých slov, aby nedocházelo k jejich komolení.

Na závěr by si žáci mohli vytvořit dva sloupce (healthy x unhealthy) a zkusit zařadit co nejvíce slov, která se týkají daného okruhu slovní zásoby, mezi zdravé a nezdravé. Tímto by byli nuceni sami psát slova bez jakékoliv nápovědy a osvojovat si zároveň jejich grafickou podobu a význam.

Activity 9:

Devátá aktivita slouží k zopakování všech prezentovaných a procvičovaných slov. Jedná se o klasickou čtyřsměrku (wordsearch), kde žáci vyhledávají a vyznačují slova z tematického okruhu „Food and drinks“. Jejich úkolem je najít 12 slov a ze zbylých písmen složit a na řádek v dolní části obrazovky napsat tajenku. Vzhledem k tomu, aby se do této aktivity zapojili všichni žáci, tak bych jim nejdříve tuto čtyřsměrku rozdala v papírově podobě (viz. Příloha 3), aby každý z nich měl možnost si daná slova dopředu najít.

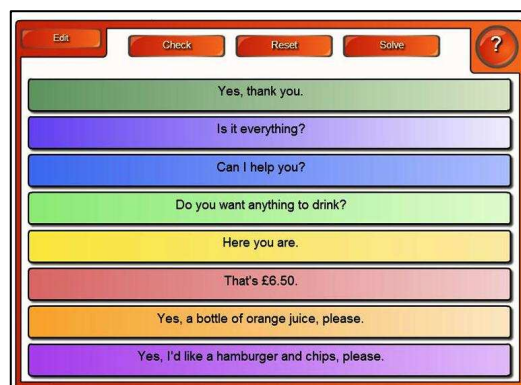
Na závěr by měli žáci chodit k tabuli a označovat nalezená slova a zároveň je správně vyslovovat. Abych zde využila některé z výhod interaktivní tabule, tak by žáci měli jinou barvou označovat jídlo a jinou barvou pití. Tímto by u nich docházelo zároveň k procvičení nejen psané a mluvené podoby slova, ale i jeho významu.

Jako tajenka by žákům měla vyjít anglická fráze, kterou si v anglicky mluvících zemích lidé přejí dobrou chuť: „Enjoy your meal“. Zde má učitel možnost žáky seznámit se stolováním, typickými jídly a zvyklostmi týkajícími se jídla v anglicky mluvících zemích.

Activity 10a, b:

Hlavním cílem závěrečné aktivity je zapojit novou slovní zásobu do kontextu. K tomuto jsem využila tématu stravování se v restauraci a na veřejných místech. Žáci by si měli osvojit i fráze spojené s nakupováním a objednáváním si jídla. V učebnici Way to Win 6 (Fraus) je téma „Food and Drinks“ probíráno ve spojení s oslavou narozenin, proto si myslím, že nakupování a objednávání jídla se hodí i k tomuto okruhu.

V první části aktivity mají žáci na tabuli k dispozici jednotlivé věty, které by po seřazení do správného pořádku měli tvořit rozhovor mezi zákazníkem a prodávčem (číšníkem) v nějakém rychlém občerstvení (fast food restaurant). Nejdříve by se žáci měli na věty podívat jenom zběžně a pokusit se najít jakékoliv druhy jídla a pití a na tabuli je zakroužkovat. Následně by měli pomocí prstu přesouvat jednotlivé řádky tak, aby jim vznikl smysluplný rozhovor. Pro správnost seřazení vět si žáci kliknou na tlačítko „check“ a tím dojde ke kontrole. Žáci si ve dvojicích zkusí vytvořený rozhovor zahrát a někteří z nich ho potom mohou předvést před třídou.

Druhou částí (Activity 10b) je pouze promítnutí jídelního lístku a úkolem žáků je vytvořit si vlastní rozhovor s pomocí frází z předchozí části a snažit se nakoupit věci na narozeninovou oslavu. Díky této závěrečné fázi si žáci mohou osvojit ještě další slova dle svého zájmu, ti slabší se mohou držet pouze dříve prezentované slovní zásoby. Poslední obrazovka slouží pouze jako ukázka, podle které budou žáci sami tvořit kontext ve formě rozhovorů.

Při zapojování slovní zásoby do kontextu je velmi důležité žákům zdůraznit i klíčové gramatické jevy, které jsou nutné pro správný mluvený projev týkající se jídla a pití. Proto se domnívám, že slabší žáci nebo žáci bez fantazie nezvládnou vytvořit nic samostatně a budou se beze změny držet již dříve vytvořeného rozhovoru dle vzoru na interaktivní tabuli.

3. 2. 3. Příprava vyučovací hodiny

Vyučovací hodina bude vedena stejným způsobem a se stejnými cíly jako hodina zaměřená na tematický okruh s oblečením. Jako jedinou změnu, kterou očekávám ze strany žáků, je přístup k interaktivní tabuli. Interaktivní tabule jako nástroj výuky pro ně již nebude neznámá věc, se kterou neumí pracovat. Vzhledem k tomu, že v předchozí hodině všichni pracovali s nadšením, tak doufám, že nyní tomu nebude jinak. Opět mám pro žáky, kteří nebudou momentálně pracovat na interaktivní tabuli, připravené některé aktivity v podobě pracovních listů nebo na kartičkách.

Minutová dotace i rozdělení žáků do dvou paralelních skupin podle výkonnosti je stejná jako u předchozích odučených hodin.

Předpokládám, že žáci již některou slovní zásobu budou alespoň pasivně znát z 1. stupně ZŠ. V dnešní době je navštěvování stravovacích zařízení ve formě rychlých občerstvení velkou módou, proto doufám, že s žáky tentokrát nebude žádný problém při zařazování slovní zásoby do kontextu – nacvičení jednoduchých rozhovorů při nákupu svého oblíbeného jídla.

Postup hodiny:

1. Prezentace

a) Uvedení do tématu a zjištění dosavadních znalostí daného tematického okruhu u žáků:

Nejdříve žákům zobrazím úvodní obrazovku s názvem Introduction s obrázky a nadpisem „Food and Drinks“ a navážu s nimi rozhovor na téma jejich vztahu k jídlu, např. „What’s your favourite meal?“ „What do you like eating?“ „What do you hate eating?“. Žáci by si zde měli sami vystačit s již dříve naučenou slovní zásobou. Jelikož je v obou skupinách více jak deset žáků, tak by tento motivační rozhovor měl probíhat ve dvojicích mezi žáky a na závěr by někteří měli říci zjištěné informace týkající se svého spolužáka. Není důležité zde dbát na správnost psané podoby slova ve formě poznámek žáků, pouze je nutné opravovat zvukovou podobu slova ve formě výslovnosti slov jednotlivých žáků. Nerada bych, aby tato aktivita zabrala hodně času, ráda bych jí věnovala maximálně 5 minut. Každá dvojice by si navzájem měla vyměnit pouze jednu až dvě otázky.

b) Samotná prezentace:

Hlavním cílem je seznámit žáky s významem slov i jejich mluvenou a psanou formou. Význam slov jim budu prezentovat pomocí českého překladu a následně obrázků. Žáci budou nejdříve vytahovat jim známé záložky s tím, že ještě než si nechají přehrát správnou výslovnost, dané slovo vysloví sami a pokusí se ho na volné bílé místo uprostřed interaktivní tabule správně napsat. Na závěr by měla zůstat pouze slova, která jsou žákům neznámá. Žáci budou chodit k tabuli, vytahovat záložky, poslouchat a sborově opakovat výslovnost nového slova a na závěr se seznámí s jeho grafickou podobou.

Aby si žáci nemuseli celou tabuli s novou slovní zásobou přepisovat, tak jim dám tento snímek vytištěný, aby si jej nalepili do sešitu (viz. Příloha 2). Předpokládám, že jako závěrečná slova, která nikdo ze třídy nebude znát, budou: ham (šunka), coffee (káva) a slovo hamburger, u kterého jim bude dělat problém jeho mluvená podoba.

Předpokládaná doba trvání prezentace formy i významu slova bude trvat cca 10 minut.

c) Jednotlivé procvičovací aktivity:

* Activity 1, 2: Budu postupovat přesně podle pokynů, které jsem uvedla přímo u popisu těchto dvou aktivit. Budu dbát na to, aby žáci všechna slova správně vyslovovali. Jako kontrola a nápověda jim bude sloužit jejich přehled slovní zásoby získaný při její prezentaci. Této první procvičovací aktivitě věnuji cca 3 minuty.

* Activity 6: Této aktivitě bude předcházet práce žáků s kartičkami, na kterých budou všechna zobrazená slova zapsána. Žáci budou mít nejdříve za úkol seřadit kartičky do dvou skupin na základě jejich významu a až následně pro kontrolu své odvedené práce budou pracovat na interaktivní tabuli. Každý z žáků, který bude právě u tabule, bude muset nejdříve dané slovo správně vyslovit, čímž dojde k procvičení mluvené podoby, dále pak vybere správnou grafickou podobu a přetáhne dané slovo v barevném rámečku do správného sloupce na základě jeho významu. Tímto docílím toho, že si žáci opět procvičí jak význam tak mluvenou i psanou formu slova. Jestliže ještě některá slova v nabídce budou žákům dělat problém, tak se vrátím do souboru s prezentací slovní zásoby a s žáky daný problematický jev ještě jednou projdu a procvičím. Tato aktivita bude žákům trvat cca 5 minut.

* Activity 5: Přesný popis, jak s touto aktivitou pracovat, je popsán výše. Žáci si tímto procvičí vlastní psaní nové slovní zásoby. Opět budu chtít zapojit celý kolektiv. Žáci budou potřebovat sešit nebo čistý papír. Při zastavování jednotlivých obrázků budou muset nejdříve zobrazený obrázek vyjádřit písemnou formou sami na papír a až následně na tabuli včetně kontroly. Při práci u tabule bude muset každý z žáků aktuální slovo vyslovit, zapsat, nechat zkontrolovat počítačem, případně opravit. Zde bych byla ráda, kdyby žáci již nepoužívali přehled nové slovní zásoby, který dostali při prezentaci. Jsem si vědoma, že tato aktivita bude náročná hlavně pro žáky se specifickými

poruchami učení, proto budu u těchto žáků tolerovat drobné chyby a upozorňovat na ně ještě před počítačovou kontrolou, aby nedocházelo ke stresování žáků. Předpokládaná délka této aktivity je cca 7 minut.

* Activity 9, 10: Tyto aktivity, jak je již dříve zmíněno, zařazují novou slovní zásobu do kontextu. Zde se jedná o věty, které mají žáci uspořádat tak, aby jim ve výsledku vyšel rozhovor mezi zákazníkem a prodavačem (číšníkem). Žáci by si zde dále měli aktivně osvojit i jednotlivé fráze týkající se nakupování a objednávání si jídla. Po správném seřazení vět podle kontextu si žáci sami pomocí další obrazovky (Activity 10) připraví podobné rozhovory, jako je ten, co tvořili. Někteří z žáků následně svoje rozhovory předvedou před třídou. U slabší skupiny nebudu žákům nabízet předem připravený jídelní lístek s rozvíjející slovní zásobou, ale jejich úkolem bude použít pouze slova, která se v dnešní hodině naučili a procvičili jsme je. Jako návod jim bude sloužit předem sestavený rozhovor na interaktivní tabuli. Tato aktivita bude žákům trvat cca 12 minut.

d) Závěrečné shrnutí nově probrané slovní zásoby a zhodnocení hodiny:

Ve zbývajících třech minutách si s žáky společně zopakujeme všechna nově osvojená slova týkající se jídla a pití. K tomuto budu mít připravenou aktivitu v souboru „Presentation“, obrazovka s názvem „Summary“. Žáci budou mít na obrazovce pouze obrázky a jejich úkolem bude dané slovo správně vyslovit a u šikovnější skupiny i hláskovat (spelling). Pokud budou mít žáci s nějakým slovem problém, tak stačí kliknout na obrázek a následně jim bude správná výslovnost přehrána počítačem. Při posunutí obrázku na jiné místo, jim bude zobrazena i psaná forma aktuálního slova.

V závěru hodiny slovně ocením snahu žáků a zhodnotím průběh hodiny.

3. 2. 4. Zhodnocení odučených hodin spojených se slovní zásobou jídlo a pití

Okruh slovní zásoby týkající se jídla a pití byl pro žáky velice zajímavý. Obě skupiny pracovaly s nadšením a jednotliví žáci se mě během hodiny ptali na další slova týkající se stravování. Všechny aktivity byly plněny podle mé předchozí přípravy. Během žádné hodiny nedošlo k výrazné nestandardní situaci. Během hodiny se žáci několikrát setkali s novým slovem „hamburger“. Toto slovo jim, jak jsem již zmínila v přípravě, nedělalo žádný problém z hlediska významu ani psané formy, ale většina žáků ho vyslovovala „počeštělým“ způsobem. Vždy jsem musela žáky opravit nebo je nechat dané slovo poslechnout z tabule.

Velkým překvapením pro mě byla práce s aktivitami, které vyžadovaly zařazení nové slovní zásoby do kontextu. Původně jsem měla připravené dvě varianty, kdy žáci talentovanější si budou moci vytvořit vlastní rozhovor nezávisle na předchozí aktivitě, ale ti slabší se této předem připravené aktivity budou muset držet. Mělo mě překvapilo, že i žáci ve druhé skupině (slabší), tvořili velice kreativní rozhovory, které nebyly pouhou kopií připravené šablony na interaktivní tabuli.

Při práci s interaktivní tabulí si byli žáci daleko jistější než u předchozích hodin. Toto se odrazilo i na jejich přístupu. Oproti minulému okruhu slovní zásoby se žáci již nebáli využívat široké spektrum nástrojů, které interaktivní tabule nabízí.

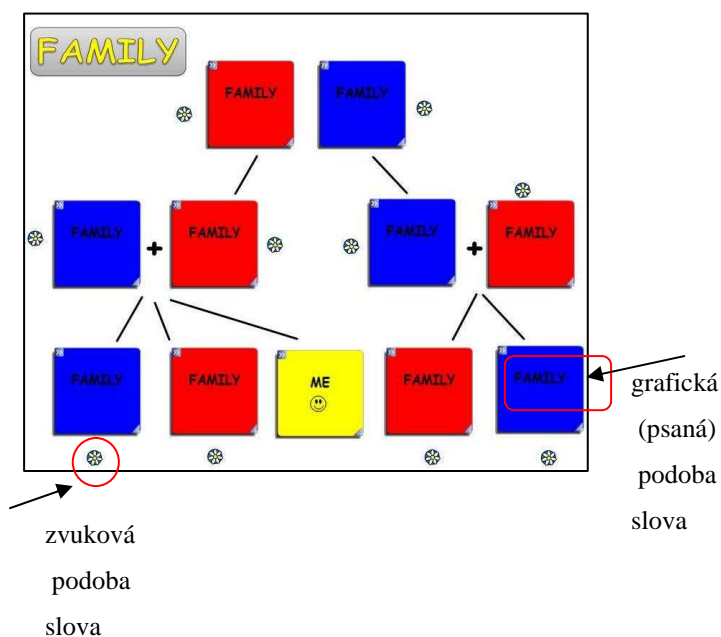
Velice mě překvapilo, když za mnou po skončení vyučovací hodiny přišla skupinka žáků, abych jim nechala tyto aktivity spuštěné na interaktivní tabuli, aby si je mohli ještě během přestávky jednou zrychleně projít. Očividně byl u některých z žáků díky interaktivní tabuli probuzen větší zájem o předmět.

3. 3. Family

3. 3. 1. Prezentace slovní zásoby

Do prezentace nového tematického okruhu týkajícího se slovní zásoby spojené s rodinou jsem zapojila význam i mluvenou a psanou formu. Při využívání interaktivní tabule ve výuce jsou velmi často využívány obrázky, které jsem použila ve dvou předchozích tematických okruzích. Jako další alternativou, která bude pro žáky 6. ročníku také srozumitelná, je podle mého názoru tabulka, schéma nebo graf vyjadřující význam jednotlivých slov.

Při prezentaci tohoto tematického okruhu postupují od významu k formě. Žáci se začnou nejdříve orientovat v rodokmenu (family tree) a v jednotlivých vztazích v rámci zobrazené fiktivní rodiny. Není zde nijak propojená mluvená a psaná forma slova. Jelikož každé slovo vyjadřující jednoho člena rodiny je umístěno na interaktivní kartičce, která žákům i učitelům umožňuje pomocí kliknutí obrácení z jedné strany na druhou. Nevýhodou je, že na tuto kartičku nelze navést odkaz na zvukovou podobu slova. Proto vedle každé kartičky je umístěn malý obrázek kopretiny. Po kliknutí na tento obrázek dojde k vyslovení daného slova a tím k prezentaci jeho mluvené formy.

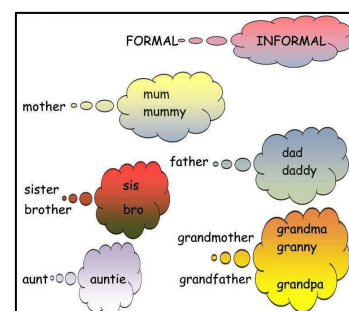

Při tomto způsobu prezentace slovní zásoby bude pro žáky nejlepší, aby si podle vzoru na interaktivní tabuli připravili, nejlépe již dopředu, vlastní rodokmen své rodiny. Tímto budou i při domácí přípravě donuceni se zamyslet nad učivem, které bude probírané v následující hodině. Ti zvědavější si budou moci již některá slova najít doma nebo si připravit dotazy na další slovní zásobu potřebnou pro vyprávění o jeho nebo její vlastní rodině.

Jelikož je v dnešní době rozšířená v rodinách rozvodovost a vyrůstání dětí v rámci několika manželství, tak i učitel musí počítat s tím, že žákům nebude stačit základní slovní zásoba pro popis jeho vlastní rodiny. I z tohoto důvodu bych zvolila možnost, aby si žáci mohli dopředu promyslet, jakou slovní zásobu budou potřebovat. Pro některé žáky je velice složité mluvit o své rodině, proto je možné jim dovolit mluvit o fiktivní rodině. Tohle už záleží na znalosti učitele kolektivu a jednotlivců.

Pro prezentaci jsem zvolila fiktivní rodinu, bez konkrétních jmen. Pro lepší orientaci v zobrazených rodinných vztazích jsem barevně odlišila kartu s názvem „me“, červeně jsem zobrazila ženy v rodině a modře muže. Od kartičky „me“ se odvíjí veškeré vztahy potřebné pro zvládnutí tohoto tematického okruhu.

Jelikož je v učebnici Way to Win 6 převážně používaná neformální slovní zásoba, tak jsem i v prezentaci připravila jednu obrazovku, kde si žáci sami ujasní, jak mluvit o rodině ve formálním i neformálním kontextu. Tento přehled není nijak interaktivní, což znamená, že není ozvučený a nevyžaduje se zde ze strany žáků téměř žádná činnost. Hlavním cílem je, aby žákům posloužil jenom jako pomůcka pro pojmenování jednoho člena rodiny několika slovy.

Domnívám se, že žáci 6. ročníku ještě nemají ani v mateřském jazyce do hloubky probráno téma kontextu a používání jednotlivých slov v závislosti na situaci. Proto bych zde nejprve žákům uvedla české příklady a rozdělila

(máma x matka x maminka, bratr x brácha, teta x tetička,...) a tím jim pomohla rozlišit pojmenování členů rodiny i v anglickém jazyce.

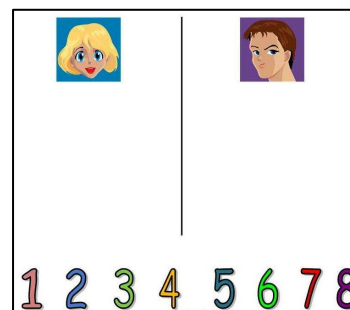
V rámci prezentace jsem nepřipravila žádný pracovní list ani přehled (kromě rozdílu formální x neformální slova), ale předpokládám, že žáci si budou sami do svého rodokmene vpisovat jednotlivá pojmenování pro členy jejich vlastní rodiny.

3. 3. 2. Procvičování slovní zásoby

Activity 1:

Hlavním cílem této aktivity je procvičit význam a zvukovou formu nových slov. Podle Thornburyho (2008) by bylo možné tuto aktivitu nazvat „selecting“, avšak Thornbury, jak je již řečeno v teoretické části, se vůbec nezmiňuje o zvukové podobě slov. Já jsem jeho způsob procvičování přepracovala tak, aby si zde žáci procvičovali pouze zvukovou formu ve spojení s významem.

V dolní části obrazovky jsou umístěny barevné číslice od jedné do osmi. Pod každou číslicí je ukryta zvuková podoba slova, která vyjadřuje některého člena rodiny prezentovaného v předchozí části. Žáci si u tabule kliknou na jakékoliv číslo a podle toho, co uslyší, tak dané číslo zařadí do správného sloupečku. Obrazovka je rozdělena na dva sloupečky. V záhlaví každého sloupce je obrázek – chlapec, dívka. Žáci si po vyslechnutí slova musí danou číslici zařadit do správného sloupce podle významu, zda slovo vyjadřuje muže nebo ženu.

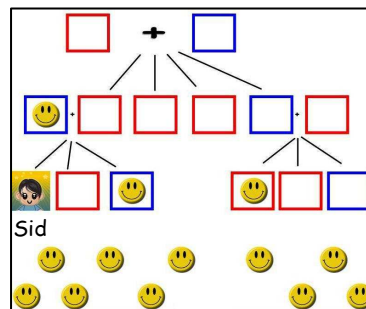
V rámci druhé fáze mohou ještě daná čísla řadit v rámci daného sloupce podle věku jednotlivých členů v rodině, např. grandmother → mother, aunt → sister, Tato aktivita je v teoretické části nazvána jako „ranking and sequencing“. Žáci se zde znovu setkávají s vyslovovanými slovy izolovaně a řadí je ve spojení s jejich významem. Jelikož se domnívám, že žáci budou mít

o věku jednotlivých členů rodiny každý jinou představu, tak bych zde netrvala na jednotě správného řešení.

Opět zde musím zmínit nevýhodu interaktivní tabule. Na tabuli může pracovat pouze jeden žák, proto by bylo dobré nejdříve zapojit celou třídu. Učitel kliká na tabuli na jednotlivá čísla a žáci si je sami zapisují do příslušného sloupečku do sešitu. Tím si každý žák procvičí významy daných slov. Až následně při kontrole zaznamenaných čísel si žáci sborově i individuálně procvičují s pomocí jednotlivá slova. Tato aktivita procvičuje novou slovní zásobu izolovaně, tedy bez jakéhokoliv kontextu.

Activity 2:

Hlavním záměrem v pořadí druhé aktivity je izolovaně procvičovat mluvenou formu a význam nové tematicky spojené slovní zásoby. Já si však myslím, že žáci v 6. ročníku by měli být se základní slovní zásobou týkající se rodiny již dopředu seznámeni z 1. stupně ZŠ, a nyní bude docházet pouze k jejímu doplňování.

Proto tady lze lépe využít práci s kontextem.

* Izolované procvičování: Po kliknutí na jednotlivé smajlíky, dojde k vyslovení jednotlivých slov týkajících se rodiny a úkolem žáka je, správně zařadit dané slovo do zobrazeného rodokmene. Všichni členové se budou vztahovat k zobrazenému chlapci jménem Sid na levé straně obrazovky. Žáci si mohou i několikrát za sebou před zařazením obrázku do rodokmene zkontrolovat mluvenou formu a propojit si ji s významem. To stejné mohou učinit i po přiřazení.

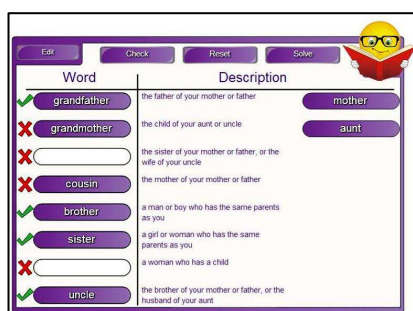
* Procvičování s kontextem: Jelikož v učebnici Way to Win 6 je zároveň se slovní zásobou týkající se rodiny probírána i gramatika přivlastňovacího pádu a slovesa mít (have got), tak by žáci mohli ústně podle

dříve doplněného rodokmenu připravit rozhovory nebo vyprávění o Sidově rodině.

Sidovu rodinu jsem záměrně vymyslela tak velkou, aby každý žák ze skupiny mohl jít alespoň jednou k tabuli a správně doplnit jednoho člena rodiny. Právě tato aktivita je ukázkou výborného využití interaktivní tabule, která není nijak nahraditelná pomocí kartiček nebo CD přehrávače.

Activity 3:

Zde se žáci poprvé v rámci procvičování slovní zásoby setkávají

s grafickou (psanou) podobou slov.

Tato aktivita spojuje grafickou podobu slov a jejich význam. Význam je vyjádřen pomocí vysvětlení (explanation). Tuto metodu Thornbury (2008) uvádí spíše u prezentace, ale podle mého názoru zde dojde

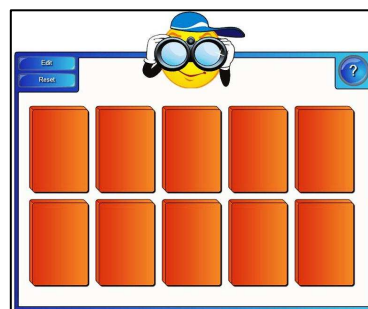
k osvojování nových slov taktéž. Žáci zde mají dokonce možnost najít ve vysvětleních další slova týkající se tematického okruhu rodina, např. popisované slovo je grandmother a ve vysvětlení tohoto slova se objevuje ještě navíc mother, father.

Žáci si mohou dopředu do sešitu sepsat pouze seznam správně po sobě jdoucích členů rodiny. Následně jeden z žáků přijde k tabuli, přečte vysvětlení a prstem přiřadí do bílého rámečku správné slovo z pravé strany obrazovky. Jestliže si žák během práce uvědomí svoji chybu, kdykoliv může dané slovo vrátit nebo ho vyměnit za jiné. Na konci aktivity je možné provést kontrolu pomocí tlačítka „check“.

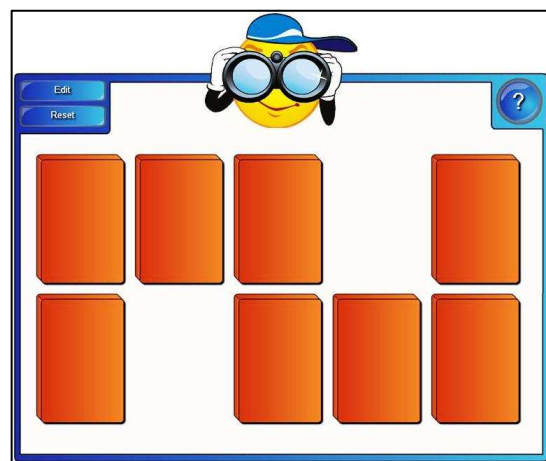
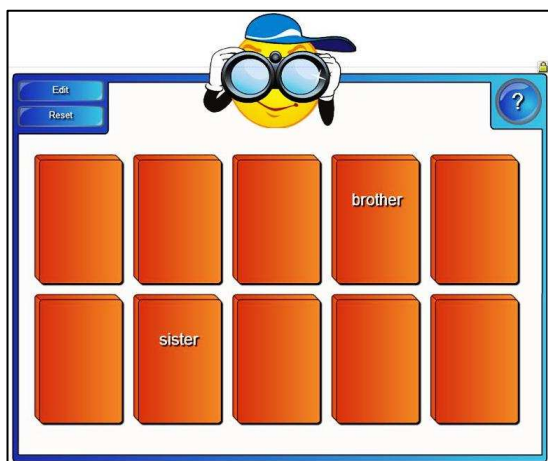
Jednotlivé definice jsou sestaveny tak, aby jim žáci 6. ročníku bez problémů rozuměli. Během přiřazování musí každý žák definici správně přečíst a zároveň správně vyslovit hledané slovo, čímž si procvičí i zvukovou podobu slova.

Activity 4:

Jedná se o alternativu ke hře česky zvané pexeso. V teoretické části jsem podle Thornburyho (2008) podrobně popsala její postup a využití při hodinách anglického jazyka. Již v tematickém okruhu týkajícím se oblečení (clothes) jsem tuto aktivitu použila (viz. Activity 7) a podrobně jsem zde popsala, jak pracovat s interaktivní tabulí.

V této aktivitě žáci nemají za úkol hledat obrázek (význam slova) a jeho grafickou podobu, nýbrž dvojice slov, které k sobě patří, např. father – mother, uncle – aunt, brother - sister.

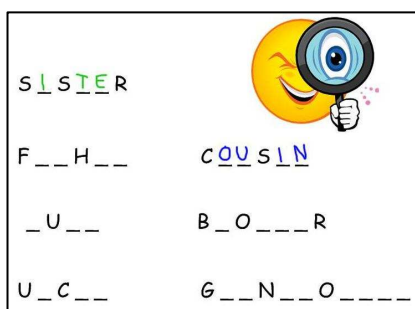

Možnosti využití této aktivity je mnoho. Učitel může odkrýt pouze jeden obrázek a žáci k němu budou hádat jeho protějšek nebo by se tato aktivita dala využít jako soutěž dvou týmů. Nevýhodou je, že počítač neumí sám počítat body jednotlivým hráčům, proto zde je nutné uhádnuté dvojice v podobě bodů zapisovat.

Hlavním cílem je procvičování psané formy, významu a při vyslovování jednotlivých odkrytých slov i mluvené formy slov.

Activity 5:

V pořadí pátá aktivita je zaměřena pouze na grafickou (psanou) podobu

slova. Žáci zde již nemají k dispozici žádné obrázky, grafy ani odkazy na mluvenou podobu slova. Předpokládám, že po předchozích procvičovacích aktivitách mají již dokonale osvojenou mluvenou podobu i význam jednotlivých slov

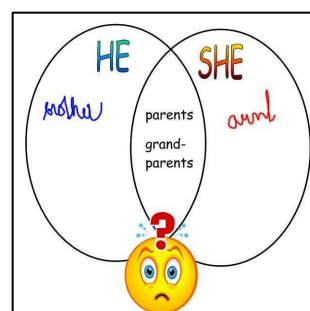
týkajících se rodiny. Zde bych ráda u žáků rozvíjela jejich vlastní produkci psaných slov z tematického okruhu rodina. Žáci mají k dispozici jako nápovědu písmena a pomlčky, které jim ukazují počet nutných písmen pro doplnění celého slova.

Pro doplňování chybějících písmen je možné použít pero, které je součástí nástrojové lišty na interaktivní tabuli, nástroj pero v programu Smart Notebook nebo klávesnici Windows, kterou lze vyvolat současným stisknutím obou kláves na nástrojové liště přímo na interaktivní tabuli.

Žáci mohou nejdříve potřebná slova doplňovat na papír nebo do sešitu bez nápovědy, kterou si vytvořili při prezentaci a potom jednotlivě chodit k tabuli a doplňovat chybějící slova. Vzniklé slovo správně přečíst, možno i vyhláskovat (spelling). U šikovnější skupiny by se toto procvičování izolovaných slov dalo doplnit komunikační aktivitou, kdy by žáci museli vymyslet větu s doplněným slovem nebo by sami vytvořili anglické vysvětlení, čímž by objasnili význam slova.

Activity 6:

Diagram zobrazený na této obrazovce má žáky navést k vymýšlení a zařazování slov bez jakékoliv nápovědy. Úkolem žáka je dané slovo vymyslet, správně ho zařadit do diagramu a na závěr ho napsat bez chyb. Hlavním cílem je procvičit jak význam, tak psanou formu slova. Vzhledem k tomu, že by žáci měli nejdříve svoje slovo vyslovit a až následně ho napsat do správné

„bubliny“, tak i zde bude ještě navíc probíhat procvičování mluvené formy jednotlivých slov.

Pro tento typ cvičení je pro žáky důležitá několikaminutová příprava, aby si měli možnost v hlavě ujasnit a zpětně vybavit potřebná slova.

Tuto aktivitu by bylo možné využít jako skupinovou práci, třeba i ve formě soutěže. Ze souboru s procvičovacími aktivitami exportovat a vytisknout obrazovku prezentující tuto aktivitu (Activity 6), do každé skupiny ji rozdat a dát žákům časový limit pro doplnění co nejvíce slov z tematického okruhu rodina. Na závěr učitel vyhodnotí skupinu s největším počtem správně zařazených a napsaných slov. Jednotliví žáci píšou do „bublin“ na interaktivní tabuli svoje slova. Je možné, že se zde objeví i slova, která nebyla na začátku hodiny prezentovaná a procvičována. Tato slova mohou sloužit jako zdroj nové pasivně používané slovní zásoby pro ostatní žáky.

Activity 7:

V této aktivitě dochází k zapojení nové slovní zásoby do kontextu,

Hello, my name is _____. My mother's name is Sandra. My _____'s name is George. I have got two _____. Their names are Diana and Mary Mason. My _____ are Sarah and Jack. Sarah and Jack's mother and father are my uncle and _____.

v tomto případě nejdříve psaného, následně pak mluveného. Žáci mají k dispozici text, do kterého musí správně doplnit chybějící slova. Nemají zde žádná slova na výběr, ale jako pomůcka by jim měl sloužit nad textem zobrazený rodokmen, podle kterého budou

doplňovat text.

Jelikož je v dnešní době kladen obrovský důraz na učitele, aby byl rodově (genderově) korektní (aby neprotěžoval ani ženské ani mužské pohlaví) ve vyučovacím procesu, tak jsem i já žákům dala výběr, zda chtějí rodinu popisovat z hlediska chlapce (Petera) nebo dívky (Emily). Vzhledem k tomu, že se jedná o sourozence, tak vztahy k dalším členům rodiny z jejich pohledu budou stejné. Lišit se bude pouze jméno v první větě.

Nejdříve by bylo dobré žáky uvést do problematiky (tématu) pomocí otázek, např. How many people are there in this family? How many women? How many men?. Dále by se měli žáci v rodokmenu s pomocí učitele velmi

dobře orientovat, aby mohli doplnit potřebný text. K tomuto by bylo dobré použít pouze izolovaná slova týkající se rodiny, dát možnost žákům, aby jmenovali všechny vztahy vždy ve spojení s jednou konkrétní osobou.

Interaktivní tabule nám nabízí předem skrýt text pod rodokmenem pomocí nástroje „stínování obrazovky“ v nástrojové liště v programu Smart Notebook, aby se žáci mohli plně věnovat rodokmenu a nedoplňovali text.

Až po komunikační aktivitě je dobré žákům rozdat pracovní list, který bude vypadat stejně jako obrazovka na interaktivní tabuli (vytisknout aktuální obrazovku, snímek). Žáci si tímto cvičením vyzkouší doplnit vyprávění o rodině a tak zapojit novou slovní zásobu do kontextu. Budou si zde procvičovat význam, psanou a následně mluvenou podobu slov.

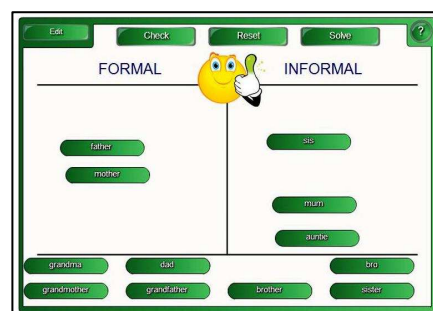
Podle Thornburyho je tento typ cvičení nazýván jako „Production tasks → Completion“. Sice v teoretické části uvádím, že je lepší s žáky začít od formy uzavřených odpovědí, kde mají vždy k dispozici slova, která musí doplnit do kontextu, avšak já si myslím, že jako pomůcku mají žáci rodokmen, a proto je zbytečné jim nabízet ještě slova k doplnění. Z tohoto důvodu jsem zvolila cvičení s otevřenými odpověďmi. Žáci zde mají možnost pouze jedné správné odpovědi.

Activity 8:

Následující aktivity jsou již zaměřené na rozlišení formálních a neformálních pojmenování členů rodiny.

Jak jsem již zmínila v podkapitole pro prezentaci slovní zásoby, tak v učebnici Way to Win 6, podle které jsou tyto materiály připravovány, jsou používána slova spíše spojená s neformálním použitím. Již v souboru pro prezentaci slovní zásoby jsem vytvořila jednu obrazovku s přehledem formálních a neformálních výrazů týkajících se rodiny a rodinných příslušníků.

Prvním úkolem žáků je rozdělit slova, která jsou zobrazená v dolní části obrazovky v zelených rámečcích, na dvě skupiny – formální x neformální.

První část této aktivity je možné nechat zkontrolovat přímo počítačem stisknutím tlačítka „check“. Dále pak žáci mohou ještě se slovy manipulovat a v rámci obrazovky je přetahovat. Mým záměrem by bylo, aby vytvořili seznam formálních slov a ve druhém sloupci k nim přiřadili jejich neformální synonyma.

Activity 9a, b, c:

Všechny tři aktivity se týkají jednoho kontextu a jsou provázeny nahrávkou, kde dívka jménem Luisa popisuje svoji rodinu. Tímto se žáci setkávají s mluveným kontextem, kde uslyší slova týkající se rodiny v rámci neformálního kontextu. Luisa popisuje rodinu prostřednictvím slov, které mají žáci uvedeny v prezentaci neformálních výrazů. Luisa zde mluví pouze o blízké rodině (mum, dad, grandma, grandpa) pomocí neformálních slov a sourozence (brother, sister) vyjadřuje formálními výrazy.

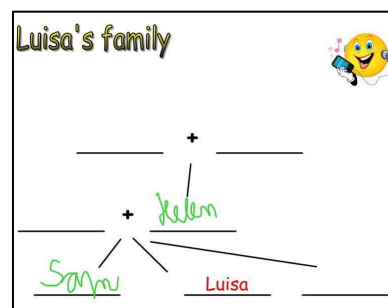
*9a: Žáci mají v levé části tabule černou barvou napsaná jména jednotlivých rodinných příslušníků a na pravé straně je seznam modře napsaných slov vyjadřujících rodinné příslušníky. Po kliknutí na smajlíka se sluchátky se začne přehrávat vyprávění. Úkolem žáků je podle Luisiina vyprávění přiřadit k jménům jejich funkci v rodině vzhledem k Luise. Žáci si mohou nejdříve jednotlivá jména opsat do sešitu a na základě poslechu jim přiřadit správný výraz. Pro kontrolu budou slova přesouvat na tabuli. Nahrávku lze kdykoliv kliknutím na smajlíka zastavit a opětovným kliknutím ji opět spustit na tom místě, kde skončila.

Luisa's family	
Emma	mum
Tom	grandma
William	brother
Hannah	dad
Helen	sister
Sam	grandpa

kliknout
pro spuštění
nahrávky

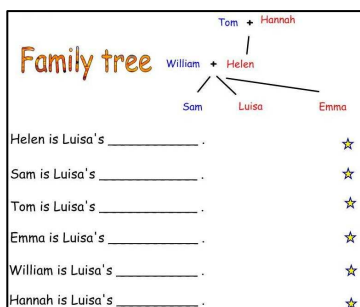
*9b: Následující aktivita je opět provázána stejným Luisiným vyprávěním jako aktivita 9a. Rozdílnost je však v obtížnosti úkolu. Žáci na základě poslechu

musí doplnit jména do Luisiina rodokmene. Přehrávání zvuku se provádí úplně stejně jako u předchozí aktivity. Žáci si jednoduchý rodokmen překreslí do sešitu a při poslechu do něj doplňují jména. U šikovnější skupiny lze tuto aktivitu rozšířit tak, že učitel dá žákům

po poslechu čas na to, aby ještě k daným jménům jednou barevnou pastelkou napsali, jakou funkci plní daná osoba vzhledem k Luise pomocí formálního slova, a druhou barevnou pastelkou pomocí neformálního slova. Tímto si žáci opět budou rozvíjet význam, psanou a při kontrole i mluvenou podobu slov jak formálních, tak i neformálních.

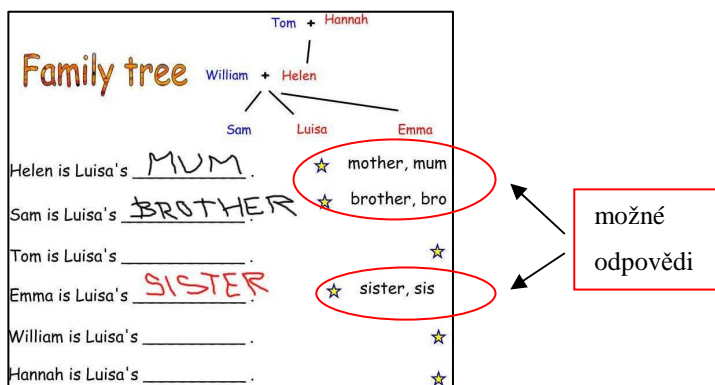
*9c: Závěrečná aktivita týkající se Luisy již není ozvučena. V záhlaví je uveden její celý rodokmen. Modrou barvou jsou odlišeni muži v její rodině a

červenou ženy. Žáci mají za úkol do vět sami doplnit vztahy mezi zmíněnými osobami.

Pro kontrolu splněního úkolu jsem využila jednu z výhod interaktivní tabule, a to je ukrytí textu za okraj. Pomocí vytvořené záložky ho lze jednoduše vytáhnout. Stačí se prstem dotknout

hvězdičky na pravé straně obrazovky a táhnout ji po povrchu tabule, dokud se neobjeví celý připravený text. Do odpovědí jsem se snažila zahrnout všechny možnosti, které by zde žáci mohli vymyslet a použít, hlavně formální a neformální výrazy.

3. 3. 3. Příprava vyučovací hodiny

Poslední vyučovací hodina, kterou mám v plánu vyučovat, se týká rodiny a rodinných příslušníků. Vzhledem k tomu, že žáci 6. ročníku již tento okruh slovní zásoby důkladně probírali na začátku školního roku, tak mě jejich stávající učitelka požádala, abych hodinu připravila pouze jako opakování s využitím interaktivní tabule a abych vynechala tu část, která se týká prezentace. Její prosba byla, zda bych mohla do této hodiny zařadit co nejvíce aktivit vyžadujících práci s kontextem. Proto jsem tuto hodinu připravila pouze z těch aktivit, které si jejich stávající učitelka vybrala.

Postup hodiny:

Motivace žáků:

Zobrazit žákům na interaktivní tabuli obrazovku ze souboru Prezentace → Formal-family. Žáci budou chodit k tabuli a vzhledem ke žluté kartičce „me“ budou postupně obracet další kartičky. Nejdříve zkusí dané slovo vyslovit, potom pro kontrolu zkontrolovat svoji výslovnost pomocí přiloženého zvuku a až nakonec danou kartičku otočí. Tímto se seznámí nebo si zopakují i psanou formu konkrétního slova. Zde si žáci osvěží slovní zásobu, kterou by měli znát a mít dostatečně procvičenou již z dřívější doby. Toto by mělo být pro žáky opakování, proto předpokládám, že jim tato aktivita zabere cca 7 minut.

Jednotlivé procvičovací aktivity:

*Activity 2: Zde si žáci procvičí zvukovou podobu slov a jejich zařazení do kontextu ve formě Sidova rodinného rodokmene. Žáci budou chodit k tabuli jednotlivě a vyberou si jakéhokoliv smajlíka, po kliknutí si poslechnou nahrané slovo a správně zařadí do rodokmene. Předpokládám, že se do této aktivity zapojí všichni žáci, kteří právě nebudou u tabule, protože tato aktivita vyžaduje jejich velkou pozornost. Předpokládaná doba trvání je cca 3 minuty. Jedná se o krátkou aktivitu, protože žáci budou pouze přetahovat obrázky a nebudou muset nic sami tvořit.

*Activity 6: Vzhledem k tomu, že vím, že žáci by měli již umět aktivně používat všechnu potřebnou slovní zásobu týkající se rodiny, tak jsem jako další činnost zvolila aktivitu, kde si žáci budou muset sami doplňovat osoby, které patří do rodiny a rozdělovat je podle pohlaví, on x ona. K této aktivitě žáky rozdělím do skupin po dvou až třech. Rozdám jim do každé skupiny okopírovaný list s diagramem a pomocí budíku jim oddělím 2 minuty času na vymyšlení, správné zařazení a napsání co nejvíce slov z daného tematického okruhu.

Protože vím, že jsou žáci za aktivitu během hodiny odměňováni malými jedničkami, tak každému žákovi ve skupině, která bude mít nejvíce správně zařazených a napsaných slov, udělím malou jedničku. Jsem si jistá, že žáci na základní škole jsou velmi motivováni známkami, proto předpokládám, že i tato aktivita je vyprovokuje k práci.

U druhé, slabší skupiny, kde jsou žáci se specifickými poruchami učení, jim nebudu hodnotit správnost psané podoby slova, ale pouze mluvenou formu a správné zařazení podle významu. Této aktivitě hodlám věnovat cca 5 minut.

* Activity 8: Zde si žáci bez jakékoliv předchozí prezentace nebo přípravy pokusí správně přiřadit slova, která se použijí ve formálním nebo neutrálním kontextu a slova, která použijí při neformálním mluveném projevu. Než danou aktivitu začneme, tak si společně ukážeme potřebné rozdíly nejdříve v českém jazyce a až potom je společně zkusí převést do anglického jazyka. Nebudu žákům dávat žádné kartičky. Žáci budou jednotlivě chodit k tabuli a zobrazená slova řadit do správného sloupce.

Až budou všechna slova umístěna, tak si teprve žáci do sešitu vyrobí seznam, kde ke každému formálnímu výrazu přiřadí jeho neformální synonymum. Myslím si, že v tomto nebude mít nikdo ze skupiny žádný problém, protože slova, která patří významově k sobě, mají i podobnou grafickou podobu, např. brother x bro, mother x mum, ...). Předpokládám, že tato aktivita bude žákům trvat cca 5 – 7 minut.

* Activity 9a: Tuto aktivitu jsem zvolila jednak z důvodu zařazení nové slovní zásoby do kontextu, ale i proto, že jsem ještě v žádném okruhu s žáky nevyzkoušela poslechové cvičení při využívání interaktivní tabule. Přesný popis, jak s touto aktivitou pracovat, je uveden u jednotlivých procvičovacích aktivit. Tohoto postupu se budu přesně držet. Zároveň také žáky upozorním, aby pozorně vnímali, jaké větné konstrukce Luisa používá z důvodu dalších plánovaných aktivit. Poslech žákům pustím dvakrát, kontrola bude probíhat poměrně rychle, proto tato aktivita bude žákům trvat cca 5 minut.

*Activity 7: Závěrečná aktivita týkající se přímého využití interaktivní tabule ve výuce je úzce spjata s reálným životem. Jsem přesvědčená, že každý z žáků bude jednou potřebovat mluvit o svojí rodině v anglickém jazyce. Proto bych ráda tuto aktivitu využila i jako komunikační a ne jenom jako cvičení na doplňování. Pro práci použiji nástroje „stínování obrazovky“ a takový postup, jaký jsem uvedla výše při popisu této aktivity. Každému z žáků dám aktuální obrazovku jako pracovní list. Tento list jim bude sloužit i jako nápověda pro další činnosti v hodině. Včetně konverzace mi tato aktivita zabere cca 7 minut.

Vlastní projev žáka:

Jelikož jsem v této třídě suplovala předmět Informatika, tak jsem žáky na tuto aktivitu již předem připravila. Jejich úkolem bylo vytvořit v jakémkoliv počítačovém programu rodokmen své rodiny včetně vlastních jmen. Neomezila jsem jim nijak počet členů rodiny, kteří musí být zaznamenáni v rodokmenu. Jsem si vědoma, že ve třídě jsou žáci z neúplných rodin, kteří vyrůstají s nevlastním rodičem. Ve třídě je také jeden případ, kdy žákyni zemřela matka. Tímto si žáci připravili materiál, který jsem jim vytiskla pro práci v hodině anglického jazyka.

Ve zbylých patnácti minutách, které mi ještě zbývají při plánování hodiny, si žáci sami doplní jednotlivé členy rodiny do svých rodokmenů a podle svých možností si připraví vyprávění (viz. Activity 7) o své rodině.

Pro potřebu žáků jim dám k dispozici interaktivní tabuli, na které budou mít spuštěný elektronický česko-anglický slovník, a mohou si kdykoliv sami potřebná slova pomocí zobrazené klávesnice vyhledat. Předpokládám, že se bude jednat o slova, např. nevlastní matka, rodiče, vdaný, rozvedený, nevlastní sestra/bratr, apod..

3. 3. 4. Zhodnocení odučených hodin spojených se slovní zásobou rodina

Připravenou hodinu jsem odučila ve stejných skupinách jako předcházející tematické okruhy. U žáků bylo znatelné, že již tuto slovní zásobu znali z dřívější doby a měli ji dokonale procvičenou. Obě skupiny pracovaly vyrovnaně, nebyl mezi nimi téměř žádný rozdíl.

Při jednotlivých činnostech byli žáci velice aktivní a pracovali s nadšením. Při závěrečné aktivitě, kdy žáci pracovali samostatně a tvořili anglický rodokmen své rodiny, jsem si všimla, že ti slabší žáci si nevyhledávali neznámá slova pomocí slovníku na interaktivní tabuli. Buď se zeptali mě, nebo neznámé slovo, které potřebovali, nepoužili. Žáci v té lepší skupině byli velice zvědaví, zajímali se i o slova, která nepotřebovali ke své práci, např. vdova, vdovec, pěstoun, bývalý manžel, svobodný, vdaná, rozvedený, atd. .

Všichni žáci pracovali po celou hodinu s nadšením, nezaznamenala jsem stud nebo nechuť prezentovat svoji rodinu. I žákyně, o které jsem již předem byla informována, že jí zemřela matka, tak reagovala úplně přirozeně a o své náhradní matce (otcově přítelkyni) mluvila jako o vlastní matce.

V hodině vládla příjemná atmosféra. Žáci byli nadšení z práce na interaktivní tabuli, která byla trochu odlišná, než byli zvyklí u předchozích dvou tematických okruhů.

4. Závěr

V diplomové práci jsem připravila na základě předem prostudované odborné literatury prezentace a procvičovací aktivity pro tematické okruhy: Oblečení, Jídlo a pití a Rodina. Výběr a obsah tematických okruhů byl závislý na RVP a slovní zásobě probírané v 6. ročníku na ZŠ. Pro specifikaci konkrétní slovní zásoby pro každý okruh jsem využívala učebnici Way to Win 6, která z RVP vychází. Vzhledem k tomu, že interaktivní tabule nám dovoluje využít v rámci jednoho slova zvuk i obraz, jsem se při prezentaci a jednotlivých procvičovacích aktivitách snažila každé slovo ozvučit pomocí nahrávky, která žákům představí správnou britskou výslovnost jednotlivých slov. Současně je význam slova zobrazen pomocí obrázku. Tímto si žáci zároveň osvojí a procvičí význam a zvukovou i psanou formu daného slova. Tematické okruhy se týkají slovní zásoby s konkrétními podstatnými jmény, abych tímto maximálně využila možnosti interaktivní tabule.

Většinu výhod, které nám tabule nabízí, jsem si ověřila v rámci odučených hodin. Pro každý okruh slovní zásoby jsem připravila jednu vyučovací hodinu. Každá hodina se skládala z prezentace nové slovní zásoby a výběru některých aktivit pro její procvičování. Připravenou hodinu jsem vyučovala ve dvou skupinách. Žáci v jednotlivých skupinách byli rozděleni podle výkonnosti, proto jsem měla možnost poznat, jak budou s tabulí pracovat žáci nadaní, a jakým přínosem pro ně interaktivní tabule ve výuce bude, ale viděla jsem i reakci žáků se specifickými poruchami učení a chování, pro které, dle mého názoru, má tabule velký význam a přináší jim obrovské výhody při jejich vzdělávání. Těmito výhodami mám na mysli názornost, použití barev, ale i možnost manipulace s textem nebo se slovy a propojení veškeré výuky zvukem. Žáci v obou skupinách pracovali s nadšením, na konci každé hodiny byli schopni novou slovní zásobu zařadit do kontextu a aktivně ji používat, a to v psané i mluvené podobě.

Interaktivní tabule s sebou nese i určité nevýhody, se kterými jsem se osobně setkala při přípravě i vlastním působení ve třídě. Jednotlivé přípravy

na hodinu, kde bude učitel interaktivní tabuli využívat, jsou velice časově náročné. Avšak je nutné zmínit, že si učitel může do přípravy začlenit průběh celé hodiny. Jeden soubor vytvořený v programu Smart Notebook ho provází celou hodinu. Veškeré změny, které jsou během jedné vyučovací hodiny provedeny, si učitel může s veškerými doplněnými poznámkami, jak ze strany žáků, tak i učitele uložit a využít je při další hodině nebo při opakování.

Další nevýhodou je, že přímo na tabuli může pracovat pouze jeden žák, proto je v odborné literatuře doporučeno, že ostatní žáci by měli pracovat na pracovní listy. Software podporující interaktivní tabuli nám nabízí tisk konkrétní zobrazené stránky. Žáci pracují se stejným materiálem, jako je zobrazen na tabuli. Při výuce s interaktivní tabulí může dojít k nestandardní situaci ve třídě (selhání technického vybavení potřebného pro práci na interaktivní tabuli). Toto závisí již na osobnosti učitele, jak se s touto situací profesionálně vyrovná.

Tato diplomová práce pro mě byl velkým přínosem. Naučila jsem se s interaktivní tabulí a jejím softwarem zacházet a připravovat si vlastní vyučovací hodiny. V rámci psaní diplomové práce mi bylo umožněno navštívit několik školení pořádaných firmou AV Media, kde mi byla interaktivní tabule a práce s ní podrobně představena. Vzhledem k tomu, že se ve svém budoucím profesním životě hodlám věnovat pedagogickému působení, tak pokud mi bude umožněno, budu interaktivní tabuli při výuce maximálně využívat.

5. Summary

This thesis deals with the theme Teaching vocabulary through the interactive whiteboard. The interactive whiteboard is a special teaching aid which needs to be connected to the computer and a data projector. Children are able to use nearly all their senses in one activity – eyesight, sense of hearing and sense of touch. When a teacher uses the interactive whiteboard in his or her lesson, he or she has much more possibilities how to explain or practise new things to pupils or students. The main aim of my diploma thesis is to prepare presentations and activities for teaching and learning new vocabulary and to use them in real classes.

The diploma thesis is divided into two parts – Theoretical and Practical. There is an appendix where all prepared files are situated. These files are intended for teaching and learning new vocabulary at elementary school.

In the Theoretical part there are five chapters connected with the theme. Each chapter is based on the professional literature which I have studied. There is a chapter on vocabulary in general. I think that it is very important for teachers to know what they have to teach about each separate word (its spoken and written form and its meaning) and about the word connected with the context. Another chapter introduces some basic information about themes and vocabulary in particular. I have chosen such vocabulary in all presentations and activities that will be suitable for pupils in 6th grade and that are mentioned in RVP (FEP). As the main textbook which helped to me to choose the content of each thematic area was *Way to Win 6* (Fraus). This book is the best because it corresponds with RVP (FEP) and is intended for pupils who were mentioned previously. The last two chapters are about various types of presentations and practising newly learned vocabulary. There are mentioned methodically correct ways how to present vocabulary and put it into the active pupil's use. When studying the professional literature I noticed that spoken form and meaning of the word are not very often mentioned. I tried to integrate

the meaning and spoken and written form to each activity in practising exercises.

In the Practical part there are prepared presentations and activities for practising the newly learned vocabulary. I chose three topics – Clothes, Food and Drinks and Family. Every topic consists of set of screens which are ready to use in the class. One set is focused on presentation and the other is focused on practising new vocabulary. The Practical part is divided according to the mentioned topics. It is explained how to use the activity in the class and what is really presented or practised there. The manual shows some advantages which the interactive whiteboard has. There is a plan for the real lesson which I have taught at the end of each subchapter.

I have mentioned pupils' reactions to the class work and how they were working with the interactive whiteboard. I have to say that pupils really enjoyed working with it. The whole class was divided into two small groups according to their knowledge. There were about 14 pupils in each group. The first group was more talented than the second one. There were pupils with specific needs and problematic behaviour in the second group. I could see from the taught lessons that interactive whiteboard is good for pupils with specific needs. It allows them to use colours, go back whenever they want during the lesson; they can listen to the instructions and whole sentences. Pupils can use pictures and tables to illustrate meaning which is crucial for them.

Teaching with the interactive board is a very effective teaching method but it has some disadvantages too. There is limited number of working people. Only one pupil can use the board at a time. The preparation is very time-consuming. Teachers can use these lesson plans repeatedly, change some information or save added notes, e.g. notes that pupils write or do during their lesson.

The teacher should take a possibility into account that the interactive whiteboard is a technical thing which may get broken. How to deal with such

a situation depends on teacher's professionalism and how he or she manages it.

My diploma thesis is a big contribution for me. I have learned how to work with the interactive whiteboard, its software and how to prepare real lessons. In my future professional I would like to become a teacher so I hope that I will be allowed to use the interactive whiteboard during my lessons as much as possible.

6. Bibliografie

- Becta. (2004) *Use of interactive whiteboards in English*. Department for Education and Skills.
- Cameron, L. (2001) *Teaching Languages to Young Learners*. Cambridge University Press.
- Coady, J., Huckin, T. (1997) *Second language vocabulary acquisition, A rationale for pedagogy*. Cambridge University Press.
- Čechová, M. a kol. (2000) *Čeština - řeč a jazyk*. Státní pedagogické nakladatelství.
- Harmer, J. (2007) *How to teach English*. Pearson Education Limited.
- Hauser, P. (1980) *Nauka o slovní zásobě*. Státní pedagogické nakladatelství.
- Jeřábek, J., Tupý, J. (2004) *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*, VÚP Praha.
- Karlík, P., Nekula, M., Rusínová, Z. (2003) *Příruční mluvnice češtiny*. Nakladatelství Lidové noviny.
- McCarthy, M. (1990) *Vocabulary*. Oxford University Press.
- Morgan, J., Rinvoluceri, M. (2004) *Vocabulary*. Oxford University Press.
- Nixon, C. and Tomlinson, M. (2003) *Primary Vocabulary Box*, Cambridge University Press.
- O'Dell, F. and Head, K. (2003) *Games for Vocabulary Practice*, Cambridge University Press.
- Redman, S. and Ellis, R. (1989) *A Way With Words 1-3*, Cambridge University Press.
- Schmitt, N. (2000) *Vocabulary in language teaching*. Cambridge University Press.
- Slattery, M. (2004) *Oxford basics for children, Vocabulary Activities*. Oxford University Press.
- Šmilauer, V. (1972) *Nauka o českém jazyku*. Státní pedagogické nakladatelství.
- Takač, V. P. (2008) *Vocabulary Learning Strategies and Foreign Language Acquisition*. Multilingual Matters.
- Thornbury, S. (2002) *How to teach vocabulary*. Pearson Education Limited.

Učebnice, slovníky:

Betáková, L.; Dvořáková, K. (2005) *Way to Win 6 (pracovní sešit)*. Fraus.

Betáková, L.; Dvořáková, K. (2005) *Way to Win 6 (učebnice)*. Fraus.

Hovorková, M. a kol. (2005) *Ilustrovaný tematický slovník*. Fraus.

Kay, S., Jones, V. (2007) *New Inside Out Beginner (Student's Book)*.

Macmillan Education.

McCarthy, M., O'Dell, F. (2009) *English Vocabulary in Use (Elementary)*.

Cambridge University Press.

Oxford Essential Dictionary (2006) Oxford University Press.

Přílohy

Příloha 1

Clothes

Příloha 2

Food and Drinks

Příloha 3

Food and Drinks

Příloha 4

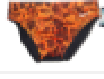

Family

Příloha 5

Family

Příloha 1

CLOTHES

		[blauz]	
		[dres]	
		['dʒækɪt]	
		['pʊl,əʊvə]	
		['sændl]	
		[ʃɜ:t]	
		[ʃu:]	
		[skɜ:t]	
		[trʌŋks]	
		['swɪm,su:t]	
		['traʊzəz]	
		['ti:ʃɜ:t]	

Příloha 2

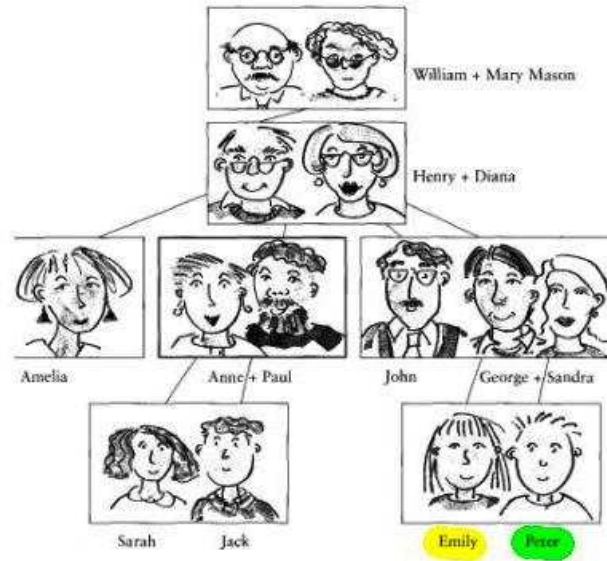
		FOOD and DRINKS	
juice		džus	
ice cream		zmrzlina	šunka ham
milk		mléko	dort cake
cheese		sýr	hamburger hamburger
coffee		káva	banán banana
bread		chléb	hranolky chips
			jablko apple

Příloha 3

I	H	A	M	C	H	I	P	S	C
C	E	N	J	A	P	P	L	E	A
E	O	M	J	U	I	C	E	Y	K
C	Y	I	C	H	E	E	S	E	E
R	O	L	U	R	B	R	E	A	D
E	M	K	C	O	F	F	E	E	E
A	H	A	M	B	U	R	G	E	R
M	B	A	N	A	N	A	A	L	😊

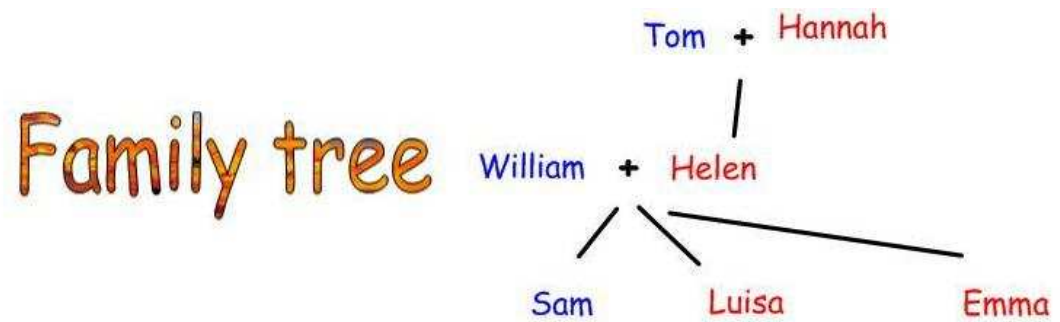

Příloha 4

Hello, my name is _____ . My _____ 's name is Sandra. My _____ 's name is George. I have got two _____ . Their names are Diana and Mary Mason. My _____ are Sarah and Jack. Sarah and Jack's mother and father are my _____ and _____ .

Příloha 5

Helen is Luisa's _____ .

Sam is Luisa's _____ .

Tom is Luisa's _____ .

Emma is Luisa's _____ .

William is Luisa's _____ .

Hannah is Luisa's _____ .

